

TEDEN KOMUNISTOV

1. oktobra se je začel po dveh, dosedaj uspešno zaključenih „Tednih Komunistov“ že tretji tovrstni Teden, ki bo to pot hkratno zajel tri tematske zasnove: prva je namenjena človeku, znanju in produktivnosti in bo potekala pod istoimenskim geslom, druga zasnova bo posvečena pripravi na VIII. kongres ZKS in XI. kongres ZKJ, tema tretje zasnove pa je knjiga in sicer pod geslom „Družba in knjiga“.

Prva tema tedna „Človek, znanje, produktivnost“ mora glede na svoj program prispevati k vsestranski analizi dosežene stopnje rabe znanja in tehnologije v našem gospodarstvu in proizvodnji ter odgovoriti na vprašanje, koliko le-to vpliva na sedanjo stopnjo produktivnosti in koliko je odvisno od človeka, torej neposrednega proizvajalca. Osvetliti mora seveda tudi vzroke za zaostajanje produktivnosti, kar pomeni, da mora na temelju vsestranskih analiz omogočiti uresničevanje dolgoročnih programov za trajno povečanje produktivnosti dela. Ti programi morajo kajpada odsevati interese in vpliv delovnih ljudi; postati morajo njihovi programi, ki bodo prispevali k stalnemu povečanju proizvodnje in s tem k večjemu življenjskemu standardu delovnih ljudi in družbe sploh.

Priprave na VIII. kongres ZKS postavljajo pred vse partijske organizacije in pred vse delovne ljudi naloge, da čas do obeh kongresov izrabimo za pregled naših dosežkov in da na tem temelju spoznamo pot, ki je pred nami. V tej aktivnosti je lahko druga usmeritev „Tedna Komunistov“ odlična metoda in oblika najširše aktivnosti komunistov in njihovih organizacij. Zato je treba na najprikladnejši način oceniti, kaj smo dosegli med dvema kongresoma v razvoju naše samoupravne družbe, v uresničevanju ustave in zakona o združenem delu, v ustvarjanju razmer za neposredno odločanje delovnih ljudi in za uresničevanje njihovega interesa ter se dogovoriti o nadaljnji aktivnosti.

Knjiga, posebej še marksistična literatura, zadnja leta vse bolj priteguje našo pozornost, zato ni nenavadno, da sta ji že dosedanja „Tedna Komunistov“ posvetila veliko pozornost. Marsikaj smo že storili na tem področju, vendar z doseženim še vedno ne moremo biti zadovoljni. Veliko je še praznega prostora, kjer si knjiga ni pridobila simpatij, ni se še dovolj razvilo idejnopolitično usposabljanje in izobraževanje, naklada knjig je nizka, cene visoke. Oblikovanje založniških programov še vedno ni odprto širokemu vplivu številnih samoupravnih dejavnikov, od bralcev do avtorjev in raznih institucij. Zato smemo pričakovati, da v predkongresnem obdobju ne bo niti enega tozda, delovne organizacije, šole, krajevne skupnosti in matične knjižnice, ki ne bi s pomočjo te tretje zasnove Tedna izbojeval ustreznega odnosa do knjige in njene navzočnosti v našem življenju.

To so zasnove in teme tretjega „Tedna komunistov“, ki se bo zaključil z XI. kongresom Zveze komunistov Jugoslavije.

Dušan Željenc

Sodobna elektronika 77

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani so v ponedeljek odprli 24. mednarodno razstavo „Sodobna elektronika 77“. Letos razstavlja na njej 411 predstavnikov iz 22 držav, med njimi tudi 73 jugoslovanskih organizacij.

Vsakoletno srečanje proizvajalcev telekomunikacij, profesionalne elektronike, avtomatizacije, merilne tehnike, elektronskih računalnikov in perifernih naprav, računalniških in študijskih naprav za radijsko in televizijsko infuzijo ter izdelkov s področja zabavne elektronike, je odprl podpredsednik Zveznega izvršnega sveta dr. Berislav Šefer. Med drugim je poudaril, da sodi elektronska industrija med najbolj dinamične panoge naše industrije, saj je v minulem petletnem obdobju naraščala njena proizvodnja s povprečno 10-odstotno stopnjo rasti, podobna dinamika pa je predvidena tudi za sedanje srednjeročno obdobje.

Razstavljalce in goste „Sodobne elektronike 77“ sta na otvoritveni slovesnosti pozdravila tudi predsednik skupščine mesta Ljubljane Tone Kovič in glavni direktor Gospodarskega razstavišča Leopold Krese.

„Sodobna elektronika 77“ je pomembna tudi zaradi drugih spremljajočih prireditvev. Letos bodo na njej kar štirje strokovni simpoziji oziroma posvetovanja, ki jih je organizirala Elektrotehniška zveza Slovenije v sodelovanju z drugimi. Na teh simpozijih bodo prebrali kar 135 referatov. Gre za naslednje seminarje:

- o uporabi mikroprocesorjev v merilnih napravah,
- jugoslovanski simpozij o telekomunikacijah „YU TEL 77“,
- jugoslovanski simpozij o elektronskih sestavnih delih in materialih „SD 77“ in
- posvetovanje o relejni zaščiti v elektroenergetskih sistemih.

Že zdaj, med trajanjem sejma, (glasilo „Iskra“ bo žal izšlo šele v petek, ko bodo sejmi že zapirali), lahko z gotovostjo trdimo, da bo „Sodobna elektronika 77“ z eksponati domačih in tujih razstavljalcev ter s pogovori s strokovnimi in komercialnimi predstavniki v razstavnih paviljonih dala obiskovalcem možnost, da se seznanijo z najnovejšimi dosežki jugoslovanske in svetovne elektronske industrije in to znanje s pridom uporabijo pri novih konstrukcijah, projektih, gradnjah. Razen tega se bodo lahko na štirih strokovnih simpozijih izpopolnili v poznavanju obdelane materije in bodo lahko svoje izkušnje posredovali obsežnemu forumu jugoslovanskih elektronikov.

Podobno kot že vsa leta, je tudi na letošnjem sejmu elektronike Iskra največji in, lahko rečemo, najvidnejši razstavljalac. Naš razstaveni prostor je v osrednjem delu dvorane B. Obiskali smo ga še pred uradno otvoritvijo, ko

je bilo treba postoriti še marsikatero malenkost. Ker so bili vsi tisti, ki bi morali dati neko oceno o naši prisotnosti na „Elektroniki 77“, prepolno zasedeni, nekateri pa tudi že zelo utrujeni, smo raje za kratek pogovor zaprosili oblikovalca Iskrinega razstavnega prostora Milana Zornika. Našemu povabilu se je z veseljem odzval, čeprav je bil prav on tisti, ki je imel v dneh pred otvoritvijo dela čez glavo. Tole nam je povedal: „Zdi se mi, da je letošnji Iskrin nastop na sejmu elektronike najbolj eksakten. Pohvalil bi zlasti to, da smo vsi Iskraši dali vse od

Podpredsednik ZIS — dr. Berislav Šefer.

sebe. Lahko rečem, da kaj takšnega še nisem doživel v teh osmih letih, kolikor sem zaposlen v Združenem podjetju. Opozoril bi rad tudi na novo Iskrino konstrukcijo Iskrinih razstavnih prostorov, torej na te železne palice, ki so nam prirasle k srcu in smo se nanje še kako privadili. Prav te palice omogočajo neverjetne oblike, kar nam daje možnost različnih oblikovalskih prijemov ter lahko dosežemo ustrezno fleksibilno konstrukcijo.“

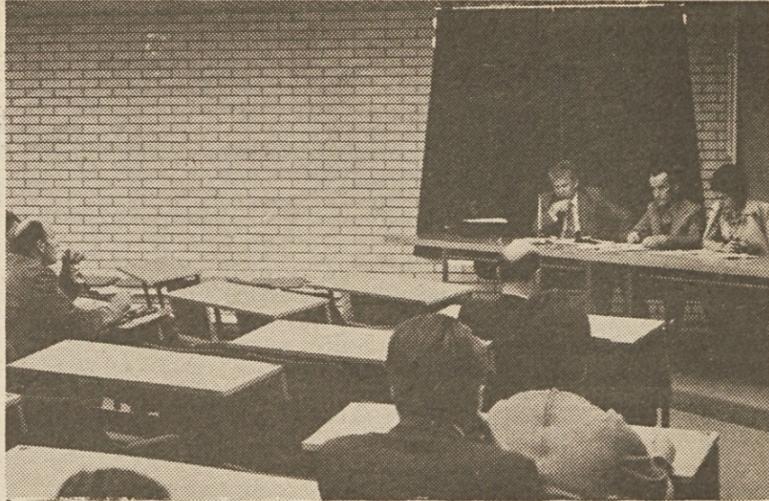
Sogovornik iz Sektorja servisnih služb Marketinga Iskre Commerce je opozoril tudi na nekaj pomanjkljivosti, „opažam pa,“ kot je dejal, „da je pomanjkljivosti, ki na koncu terjajo različne improvizacije, vedno manj, in da postaja Iskra vsaj, kar se sejmovo tiče, iz leta v leto bolj homogena celota.“

O Iskrinem nastopu na „Sodobni elektroniki 77“ bomo še obširno poročali v prihodnji številki našega tednika, kajti, kot že rečeno, zaradi prezasedenosti in preutrujenosti nismo mogli dobiti mnenj in ocen od tistih, ki bi vedeli o tem največ povedati. Zavedati se pač moramo, da terja priprava tako velike prireditve izredne napore, zlasti pa še sejma elektronike, ki je za Iskro gotovo najpomembnejši.

LD

Gostje na otvoritveni slavnosti.

V petek, 30. 9. je bil sestanek predsednikov sindikalnih konferenc delovnih organizacij in sekretarjev delovnih organizacij, na katerem so razpravljali o osnutku zakona o delovnih razmerjih. Uvodno besedo o novem osnutku zakona je imel republiški sekretar za delo Pavle Gantar.

Pavle Gantar je dejal, da temelji osnutek novega zakona o delovnih razmerjih na zakonu o združenem delu in da bodo omenjeni zakon sprejeli v skupščini SRS novembra letos. Novosti osnutka zakona so predvsem v tem, da se delovno razmerje ureja po novem med delavci samimi in to na podlagi ustave, zakona o združenem delu in novega zakona o delovnih razmerjih. Dalje osnutek zakona povzema določbe iz zakona o združenem delu ter prinaša tudi nekatere naše originalne rešitve. In končno, zakon daje možnost za čim širšo samoupravno urejanje delovnih razmerij v delovnih organizacijah, v katerem igrajo dominantno vlogo samoupravljanje in sindikati.

Glede nadur priznava zakon samo izjemno delo, medtem ko nova določila zadevajo disciplinsko in odškodninsko odgovornost, ki predvideva tudi denarno kazen v višini največ 10 % akontacije osebnega dohodka. Posebnost osnutka slovenskega zakona je tudi glede upokojitve, ker omogoča delavcem, ki so dosegli po zakonu določeno delovno dobo za upokojitve, tudi nadaljevanje dela, vendar po sporazumnem dogovoru med delovno organizacijo in prizadetim delavcem. To so nekateri novi elementi v osnutku zakona o delovnih razmerjih, vendar pa bo dokončno odločila o zakonu Skupščina SRS, ki bo, kot smo že omenili, novembra sprejela osnutek Zakona o delovnih razmerjih SR Slovenije.

Dve desetletji plodnega sodelovanja

Letos mineva 20 let sodelovanja med Združenim podjetjem Iskra in tistim delom elektro industrije v Nemški demokratični republiki, ki proizvaja nizkonapetostno stikalno tehniko. Ob tem visokem jubileju je bila minuli teden na obisku v Sloveniji delegacija Združenja vzhodnonemških tovarn stikalne tehnike — VVB Automatisierungserate, zunanjetrgovinskega podjetja AHB Heim — Electric, Kombinata Schaltelektronik Oppach, Kombinata Elektro-aparate-Werke Treptow in kombinata VEB Relatechnik.

Ugledni gostje so dopotovali na obisk v sredo, oziroma v četrtek. Že prvi dan pogovorov je minil v izčrpnih izmenjavi mnenj o dosedanjem sodelovanju in načrtih za delo v prihodnje. Prav za ta prvi delovni sestanek — bil je v četrtek dopoldne v Iskrini poslovni stavbi — je Iskra pripravila izčrpano bilanco zunanjetrgovinskega poslovanja med obema partnerjema. Opozoriti velja zlasti na to, da so se predstavniki tako Iskre, kot Združenja vzhodnonemških tovarn stikalne tehnike ter njihove zunanjetrgovinske organizacije strinjali v oceni, da je sodelovanje kljub nekaterim problemom potekalo v zadovoljstvo obeh strani, da pa bo treba v prihodnje odnose še

okrepiti. Zlasti bo treba več storiti na področju tehnično-tehnološkega dela sodelovanja, ker smo doslej, kot so poudarili, namenili preveč pozornosti le komercialnemu delu.

V petek je vzhodnonemško delegacijo v Ljubljani sprejel najprej podpredsednik slovenske Skupščine Vladimir Logar. Nekdanjega delavca Iskre je zanimalo zlasti to, kakšne so programske usmeritve sodelovanja med Iskro in vzhodnonemškimi partnerji ter v zvezi s tem opozoril na problem, ki ga v Iskri poznamo že več let zaradi rebalansirane trgovinske menjave v Nemški demokratični republiki.

Po sprejemu pri tovarišu Logarju je (Nadaljevanje na 3. strani)

PRED VOLILNIMI KONFERENCAMI OO ZK

Zagotoviti najustrežnejšo organiziranost

Eden od pogojev za obvladovanje vseh odprtih vprašanj v združenem delu, od katerih je odvisno uresničevanje vsebine dohodkovnih odnosov, je tudi zagotovitev najustrežnejših oblik samoupravnega organiziranja združenega dela (je dejal tov. Igor Uršič na 6. seji CK ZKS).

Vendar pa moramo ponovno poudariti, da tista organiziranost, ki ne temelji na ustavnih načelih delavčevega položaja v celotnem sistemu združenega dela, ovira ali celo ne omogoča vzpostavljanje in razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Brez ustavne vsebine (in vsebine zakona o združenem delu) organiziranosti delavci v združenem delu ne morejo združevati svojega dela v sistem samoupravno združenega dela, ne morejo samoupravno obvladovati, ustvarjati in razvijati odnosov svoje medsebojne odvisnosti in odgovornosti ter krepiti medsebojne vzajemnosti in solidarnosti.

Pri krepitvi družbenega položaja delavca moramo v samoupravni praksi utreti pot spoznanju, da samoupravno organiziranje združenega dela ni le enkratno dejanje, temveč proces, ki mora vedno zasledovati in odražati dinamiko spreminjanja danih odnosov, ki opredeljujejo najprimernejšo organiziranost vsakega dela in hkrati celotne družbene reprodukcije v vsakem trenutku družbenega razvoja.

V predkongresnem obdobju moramo komunisti jasneje opredeliti in uveljaviti našo odgovornost za učinkovitejšo delovanje političnega sistema v pogojih razvitega socialističnega samoupravljanja. Treba je z močjo argumentov prispevati k demokratični sintezi najrazličnejših interesov. Potrebna je marksistična analiza družbenih procesov in pojavov. S konkretno akcijo komunistov moramo vzpostaviti enoten tok za uresničevanje sedanjih in dolgoročnih interesov delavskega razreda.

V sklepih 6. seje CK ZKS pa je zapisano, da je „uresničevanje ustavnega položaja in vloge delavca neposredno odvisno od uspešnosti prizadevanj za stabilizacijo gospodarstva, uveljavitve samoupravnih socialističnih dohodkovnih odnosov.“ Hitreje in učinkoviteje moramo združevati delo in sredstva in povečati produktivnost.

Stane Preskar

DOHODKOVNI ODNOSI V ZD

Sindikalna lista

Kot pomemben aspekt uveljavljanja dohodkovnih odnosov predstavlja tudi svobodna menjava dela med delavci TOZD in delavci, ki opravljajo zadeve skupnega pomena in se uresničuje, ko se ti delavci organizirajo kot delovna skupnost za opravljanje vseh zadev skupnega pomena, kot TOZD za opravljanje določenih del oziroma storitev, ki so skupnega pomena, ali pa ko so ti delavci organizirani v TOZD materialne proizvodnje.

Bistvenega pomena za družbeno-ekonomski položaj teh delavcev, da ne postanejo niti servis materialne proizvodnje niti oblast nad delom delavcev materialne proizvodnje, so družbeno-ekonomski odnosi in njihova samoupravna organiziranost, ki se bodo izražali v svobodni menjavi dela z delavci TOZD. Zato morajo biti samoupravno organizirani in povezani z delavci materialne proizvodnje, da bodo ustvarjali s svojim delom pogoje za uspešno gospodarjenje delavcev TOZD. Delavci delovne skupnosti morajo biti naravnani v ustvarjanje in razvijanje takih odnosov z delavci TOZD, s katerimi bodo preraščali in onemogočali danes še prisotne, nesprejemljive pojave v njihovih medsebojnih odnosih.

Delovne skupnosti se ne morejo razvijati v nekakšne skupne službe kot servis v podjetniški organizaciji. Tudi ne morejo biti izdvojene iz združenega dela tako, da bi imele oblast nad delom, niti ne morejo biti postavljene v proračunske oziroma stroškovne odnose z delavci v materialni proizvodnji. Čimprej moramo odpraviti miselnost in elemente mezdskih odnosov, ki so na tem področju še zelo prisotni.

Delavci v delovnih skupnostih in še zlasti tehnično-ekonomski del teh delavcev, ki s svojimi predlogi omogočajo in odpirajo združenemu delu perspektive in razvoj ter nakazujejo možne poti za večje učinke v gospodarjenju z družbenimi sredstvi, morajo biti za to tudi stimulirani v sistemu delitve osebnih dohodkov.

Ob koncu bi želeli reči še nekaj besed o sindikalni listi, ker so ocene o njej diametralno nasprotno. Sindikalna lista je nastala z namenom, da bi enotno urejala za vse samoupravne sporazume in družbene dogovore tista področja, kjer so se v preteklosti pojavljale neutemeljene razlike, tudi dvajsetkrat in so povzročale nezadovoljstvo med delavci. Ker sindikalna lista ni uraden dokument, ki bi imel značaj zakona, je ne smemo obravnavati ločeno od samoupravnih sporazumov niti je ne smemo smatrati kot neko vnaprej dano pravico, ne da bi upoštevali razpoložljivi dohodek posamezne TOZD.

Vsebinska sindikalna lista se je iz leta v leto dopolnjevala in prilagajala konkretnim potrebam. Lahko trdimo, da je sindikalna lista dosegla svoj osnovni namen, čeprav se je ponekod s časom izrodila in je postala nekakšen „sindikalni meter“ za merjenje raznih prejemkov in izdatkov. Glede na dosežene usklajenosti ter celovitosti samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, katerega izhodišča sem poskusil opredeliti, se postavlja vprašanje ali naj sindikalna lista v bodoče še obstaja ali ne, oziroma v kakšni obliki.

Predvsem menimo, da naj bi nekatere osebne prejemke, ki jih sedaj posredno ureja sindikalna lista (kot npr. dnevnice, kilometrina, itd.) in so hkrati materialni stroški, v bodoče, zlasti glede višine, določal zakon ali kak drug predpis. Zakon o združenem delu določa v 105. členu, da delavci, ko odločajo o materialnih stroških, uporabljajo tehnične normative za proizvodne potrebe; glede materialnih stroškov, za katere ni takih tehničnih normativov, pa delavci odločajo o višini izdatkov zanje. Smatramo, da naj bi delavci v vseh tistih primerih, ko tehnični normativi niso možni, uporabljali pri svojih odločitvah tako imenovane zakonske normative, če gre za materialne stroške. Sindikati bomo sicer v bodoče še vedno imeli svoja načelna stališča do ureditve posameznih vprašanj (npr. dnevnice za službena potovanja naj bodo pod enakimi pogoji enake za vse delavce, isto velja tudi za terenski dodatek itd.), in si bomo prizadevali, da bi tudi ta stališča upošteval zakon.

Ceprav bomo v celoti proučili umestnost sedanjih stališč v sindikalni listi, bomo sindikati tudi v bodoče preko sistema samoupravnega sporazumevanja opredeljevali svoj odnos do posebnih delovnih pogojev, ki jih je potrebno glede na ustvarjeni dohodek ustrezno vrednotiti in jih ne zamenjujemo z dodatki.

Zakon o združenem delu v 129. členu, ko določa, od česa je odvisen prispevek delavca k delu, našteva tudi pogoje dela, v 186. členu pa nočni delovni čas kot poseben delovni pogoj izrecno veže tudi na odmerjanje pravic delavca pri delu. Ko bomo dosledno uveljavili načelo delitve po minulemu delu verjetno ne bo več potrebe, da določamo nagrade ob delovnih jubilejih, nagrade ob odhodu v pokoj, še manj pa dodatek za delovno dobo.

Ostala določila obstoječe sindikalne liste, kot so osebni dohodek pripravnikov, najnižji osebni dohodek, zajamčeni osebni dohodek, regres za prelirano in podobno pa bodo še naprej predmet zanimanja sindikatov, do katerih bo zavzemal stališča in jih, kot podpisnik samoupravnih sporazumov, v le-teh tudi uveljavljal.

Ob vseh predlaganih spremembah sindikalne liste pa se moramo zavdati, da le-te ne bo moč uveljaviti „čez noč“, ampak postopoma.

Dobro razumemo sedanji trenutek

Na prvo vprašanje, katere naloge rešuje zveza komunistov trenutno v delovni organizaciji Široka potrošnja, nam je sekretar sveta ZK Boris Hlačar odgovoril:

„Najpomembnejša naloga, ki jo sedaj izvajamo, je dokončna konsolidacija naše delovne organizacije. V glavnem se ukvarjamo zato s temi problemi, ker se naša neorganiziranost kaže tudi v poslovnih rezultatih. Rezultati poslovanja so bili doslej razmeroma slabi. Zato moramo v bodoče to problematiko dokončno odstraniti iz dnevnega reda. Če se vprašamo, zakaj je do tega prišlo, potem je eden izmed odgovorov tudi v tem, da je naša delovna organizacija nastala iz prejšnjih samostojnih tovarn, in zavoljo tega je še precej ozkega zapiranja v lastne tovarniške plotove. Tudi v daljnoročnih rešitvah smo bili doslej krhki in nismo bili sposobni doseči skupnih ciljev in interesov. In prav pri tej konsolidaciji mora naša zveza komunistov v predkongresnem obdobju odigrati temeljno vlogo. Prav pred dnevi smo na svetu ZK sprejeli stališče, da moramo že v času našega mandatnega obdobja razrešiti omenjene temeljne probleme.“

Na vseh ravneh ugotavljamo, da imamo premalo inovacij, da imamo zastarele proizvode in podobno. Kaj menite o tem?

„Kot sem že omenil, ni samo naša neorganiziranost kriva za takšno sta-

nje. Mislim, da je prisotna tudi mentaliteta, ki bi se morala bistveno spremeniti. Tu gre za vprašanje odnosa do inovacij in novih izdelkov. Vendar menim, da v glavnem inovacije in posodobljanje izdelkov niso enkratna stvar, za katero bi bila potrebna odločitev kdaj pa kdaj, kajti zame je to tak proces, kot proizvodnja. In žal v svojih glavah še nismo osvojili tega spoznanja, da mora biti tako.“

Ta boj pa terja od nas, da spremenimo takšno mentaliteto. Bedasto je namreč, da vsako leto postavljamo nove cene za stare izdelke. Vendar pa so inovacije in ustvarjanje novih izdelkov čisto nekaj drugega, to je proces, ki mora potekati vzporedno in kontinuirano s proizvodnjo. Zato moramo vse to drugače zastaviti in planirati. Tu ni mesta za entuziazem, ki je sicer lahko samo pripomoček, ki naj bi hitreje pognal omenjeni proces.“

Ali so že vidni kakšni premiki v tem smislu?

„O premikih bi težko govorili. Nekaj se je premaknilo, vendar spričo vsega, kar se je nakopičilo v teku let, je to vse premalo. To je še premalo za odpravo omenjenih problemov, kaj šele, da bi korakali vstric s sodobno tehnologijo. Vendar bi dodal, da se premika na tistih področjih, kjer gre za končni izdelek.“

In kako je s predvolilno aktivnostjo v vaših organizacijah ZK?

„Ker imamo precej mlado strukturo članov zveze komunistov in tudi razumemo dobro sedanji trenutek

Boris Hlačar, inženir organizacije dela je sekretar sveta delovne organizacije Široka potrošnje in vodja gospodarskega sektorja TOZD Sprejemniki Sežana.

V Iskro je prišel pred osmimi leti in začel kot pripravnik, nakar je bil pomočnik tehnologa, nekaj časa pa je opravljal dolžnost tehnologa – organizatorja.

Zveza komunistov ima v DO Široka potrošnja šest osnovnih organizacij in en aktiv ZK ter šteje 200 članov ZK.

boja za spremembe samoupravnih odnosov, smo prepričani, da bomo dobro uveljavili določbe zakona o združenem delu. Tudi evidentiranje kandidatov za vodstva je bilo že opravljeno.

Kar zadeva bolj stvarni del priprav na kongresa in zamenjavo vodstva, mislimo bolj delovno, to je da rešimo vse tiste probleme, ki so še preostali in, da prepustimo bodočemu vodstvu razmeroma čisto situacijo, čeprav bodo imeli nove naloge in njihova aktivnost zagotovo ne bo prenehala.“

DŽ

V. jugoslovansko posvetovanje o mikroelektroniki

Na 24. mednarodni razstavi Sodobna elektronika v Ljubljani in spremljajočih strokovnih prireditvah smo povsod imeli priliko srečati se z mikroelektroniki in mikroprocesorji. To tematiko je obravnavalo junija tega leta tudi V. jugoslovansko posvetovanje o mikroelektroniki v Banja Luki, pa o tem še nismo poročali.

Prireditve se je udeležilo skoraj 200 strokovnjakov, posebej pa je zanimiva za nas, ker je bil ob tej priliki prikazan jugoslovanski strokovni javnosti prvi jugoslovanski mikroročunalnik v tehnologiji MOS LSI – Iskra 2000.

Prispevek nam je poslal neposredni udeleženec posvetovanja.

Kot že nekaj let nazaj, je Zvezni strokovni odbor za elektronske sestavne dele in materiale pri ETAN-u, ki ima sedež v Ljubljani, tudi letos organiziral jugoslovansko posvetovanje o mikroelektroniki, že peto po vrsti. Posvetovanje je bilo 7. in 8. junija 1977 v Domu kulture v Banja Luki, torej v istem času in v istem mestu kot ETAN. Tako je prišlo spet do izraza posebno mesto, ki ga v razvoju elektronike zavzema mikroelektronika. Strokovnjaki iz vse Jugoslavije so se seznanili z najnovejšimi dosežki s področja aplikacije, tehnologije, načrtovanja in fizike mikroelektronskih vezij. Poleg šestindvajsetih referatov z omenjenih področij sta bili tudi dve panelni diskusiji, ki sta se razvili ob uvodnih referatih in koreferatih.

V referatih s področja aplikacij so na posvetovanju avtorji obravnavali svoj dosežke s področja debeloplastne tehnologije (sodelavci Iskre, Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Ljubljana, Instituta Boris Kidrič – IBK Vinča), hibridne tehnologije (Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani, IBK Vinča), hibridne tehnologije za področje mikrovalovnih frekvenc (Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani), obravnavani pa so bili tudi prvi jugoslovanski dosežki na področju monolitne MOS LSI tehnologije (sodelovanje Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani in Iskre).

V poročilih s področja tehnologije smo slišali referate o pastah za debeloplastno tehnologijo (Ei Beograd), o substratih (R. Čajavec), o testiranju (R. Čajavec) in o sestavnih delih za mikroelektronska vezja (R. Čajavec, RIZ).

Referati s področja metod, načrtovanja in fizike integriranih vezij pa so govorili o pristopih k načrtovanju (RIZ), o strukturah kovina – polprevodnik – kovina (Elektrotehniški fakultet Banja Luka), celicah I²L (RIZ, Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani), o analizi bipolarnega transistorja (Zavod za elektroniko Zagreb) ter o digitalnih vezjih z majhno disipacijo moči Tehniški opitni centar Beograd.

Jedro posvetovanja sta predstavljali panelni diskusiji, ki so se ju udeležili tudi udeleženci ETAN.

Panelno diskusijo na temo Pregled možnosti in perspektive jugoslovanskih proizvajalcev mikroelektronskih

komponent in vezij je uvedla N. Gošović iz R. Čajavec z referatom „Hibridna kola“, nato pa so se zvrstili še štirje koreferati. D. Kolar s FNT v Ljubljani je poročal o sedanjem stanju substratov za uporabo v mikroelektroniki, Z. Bendeković iz RIZ o perspektivah bipolarnih LSI vezij v bodočnosti, F. Jan, Z. Stadler in A. Marković iz Iskre – IEZE, oz. EI iz Zemuna so podali kratek pregled stanja na področju chip kondenzatorjev, L. Pešić iz IBK Vinča pa pregled debeloplastnih uporovnih chipov. L. Trontelj s Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani je poročal o doseženih uspehih Laboratorija za mikroelektroniko na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani v povezavi z ZP Iskra na področju načrtovanja in tehnologije vezij MOS LSI.

Druga panelna diskusija je bila po-

svečena arhitekturi, podporni programski opremi, tehnologiji in uporabi mikroprocesorjev. Uvodnemu referatu G. Obradovića iz R. Čajavca so sledili koreferati: P. Šuhel s Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani je govoril o uporabi mikroročunalnikov v merilnih sistemih, P. Stavanja iz ETA Cerklno o razvoju mikroročunalniških sistemov, J. Trontelj s Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani pa o prvem jugoslovanskem mikroročunalniku v tehnologiji MOS LSI – ISKRA 2000.

Po končanih koreferatih se je razvila dolgotrajna diskusija, ki pa je pokazala, da nekateri krogi še nimajo pravega odnosa oziroma še ne gredo v korak s časom na področju mikroročunalništva. Tako je bilo npr. kritizirano stališče sodelavcev R. Čajavca, da je v jugoslovanskem prostoru edino smotrna graditev lastnih hibridnih mikroročunalnikov s SSI komponentami, in to v času, ko Iskra končuje razvoj svojega prvega LSI mikroročunalnika. Sicer pa se zdi, da je prav, da sta bili obe panelni diskusiji središče dogajanja na posvetovanju in bi si v prihodnje želeli še bolj živahno diskusijo, oz. izmenjavo mnenj.

D. Hercog

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Usklajevanje stališč o predlogu nove organizacije

Skoraj vse temeljne organizacije združenega dela DO Iskre Elektromehanike Kranj so na pobudo odbora za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu pripravile pripombe in stališča o predlogu nove organiziranosti delovne organizacije. Večino posredovanih pripomb bo možno upoštevati. Nekatere so dokaj pomembne. Zato jih v skrajšani obliki objavljamo, da bodo o njih obveščeni vsi delavci našega kolektiva.

Pripombe in stališča temeljnih organizacij je obravnaval odbor za spremljanje izvajanja ZZZ, 19. septembra jih je odbor ponovno obravnaval skupaj s predstavniki temeljnih organizacij. Zavzeli so skupna stališča, ki bodo predložena delavskemu svetu delovne organizacije, nato jih bodo potrdile še temeljne organizacije.

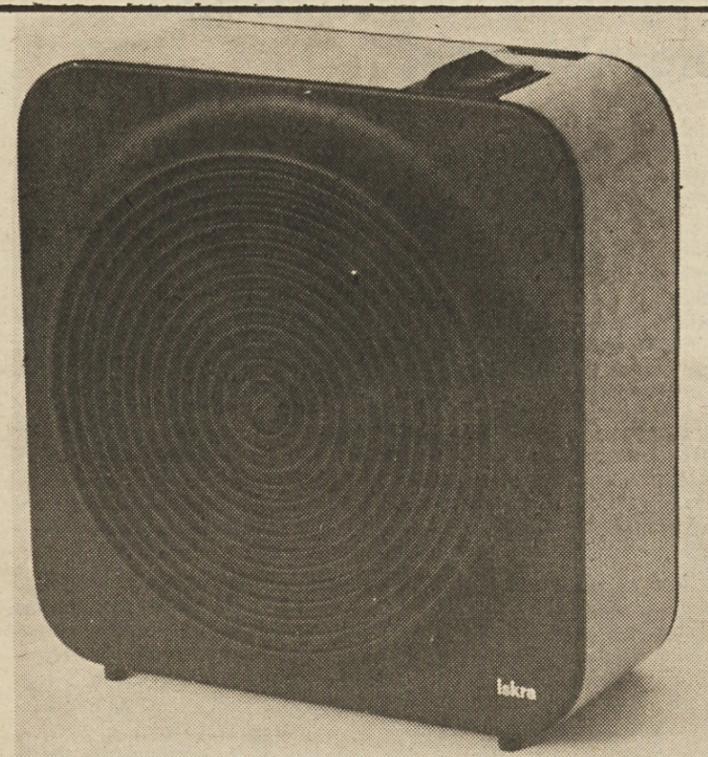
Večina temeljnih organizacij meni, da bo bodoči razvoj Iskre Elektromehanike sam po sebi postavil na dnevni red njeno delitev, saj že v sedanji obliki organizacije nastaja tehnološka in programska razvejnost, ki vedno bolj teži k oblikovanju proizvodnih podsistemov.

Ta pojav lahko opredelimo kot začetek procesa delitve Elektromehanike, ki je po mnenju večine temeljnih organizacij tudi potrebna. Vendar pa vse temeljne organizacije opozarja-

jo, naj bo proces delitve DO naraven, nenasilen in da mora biti za tako delitev ustvarjenih niz pogojev, med katerimi je najpomembnejši – dokončanje investicij na Laborah. Na tej lokaciji naj bi se koncentrirala vsa proizvodnja telekomunikacijskih naprav (kranjski del).

Odbor se z navedenimi stališči strinja, saj so odraz objektivne ocene prihodnjega razvoja Elektromehanike. Zato je treba te predloge sprejeti in koncepte razvoja delovne organizacije prilagoditi tako, da bo, če bodo takšno usmeritev sprejeli tudi delavci v TOZD, delitev DO potekala postopoma, v skladu z realiziranimi pogoji. Za konkretno oblikovanje novih delovnih organizacij se bodo odločale temeljne organizacije v skladu z njihovimi interesi v pogledu združevanja

(Nadaljevanje na 3. strani)

TOZD GOSPODINJSKI APARATI RETEČE: Kmalu bodo začeli s proizvodnjo novega kaloriferja v plastičnem ohišju. Teče izredno tiho in je uporaben za ogrevanje in hlajenje kot ventilator. Pogonski del je kooperacija z Elektromotorji.

Dve desetletji plodnega sodelovanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

delegacijo v Iskrini poslovni stavbi, v odsotnosti generalnega direktorja Jožeta Hujša sprejel njegov namestnik Anton Stipančič. Pogovori med delegacijama obeh partnerjev so bili izredno odkriti in konstruktivni. Splošna ocena tega srečanja bi bila v kratkih besedah naslednja: doseženi rezultati so vsekakor zanimivi in so vzpodbudna podlaga za delo v prihodnje. Ni čudno, prva leta sodelovanja med Iskro in VVB AG so prinesla le nekaj deset tisoč dolarjev obojestranske trgovinske menjave, medtem ko se je ta številka lani povzpela že na 6 milijonov obračunskih dolarjev. Prav na srečanju s tovarškim Stipančičem sta delegaciji podpisali letno pogodbo za obseg trgovinske menjave v letu 1978. Po tej pogodbi naj bi Iskra v prihodnjem letu prodala VVB AG za 3 milijone 450 tisoč dolarjev blaga, uvozila pa za nekaj več kot 2 milijona dolarjev.

V petek popoldne so gostje iz Nemške demokratične republike odpotovali na Bled, kjer so si najprej ogledali grad in otok, proti večeru pa so imeli najprej delovni sestanek s predstavniki Iskre, zvečer pa je bila v hotelu Toplice osrednja slovesnost ob 20-letnici sodelovanja med Iskro in VVB AG iz Berlina in AHB Heim Electric. Ob tej priložnosti so vodilni predstavniki obeh partnerjev iz Jugoslavije in Nemške demokratične republike, Wolfgang Schmutzler, Anton Stipančič, Gerhard Dohrman, Wolfgang Jakob, Peter Kobal, tovariš Kuhar iz Elektromehanike in drugi, izmenjali zdravice, predstavniki obeh partnerjev pa so podelili priznanja in darila za uspešno prehojeno pot.

V soboto, predzadnji dan obiska, so predstavniki Vzhodnonemške stikalne industrije odpotovali na Primorsko. Najprej so si ogledali bolnišnico Franjo, kjer so imeli izredno srečo, saj je bila ravno takrat na obisku v bolnišnici tovarišica Franja, po kateri se imenuje bolnišnica, o podrobnostih tega spomenika iz NOV pa je Iskrinim gostom spregovoril direktor muzeja NOV iz Cerknega. Iz Franje je vzhodnonemško delegacijo, ki so jo seveda spremljali tudi Iskrini predstavniki, pot vodila preko Idrije v Pacup pri Piranu.

Podobno kot ves čas obiska, je sodelavec Sektorja servisnih služb Marketinga v Iskri Commerce Marko Dev tudi tokrat organiziral izredno prijeten tovariški večer, katerega gostje iz Vzhodne Nemčije gotovo ne bodo kmalu pozabili.

Obisk visokih predstavnikov vzhodnonemške elektroindustrije ob dveh desetletjih sodelovanja z Iskro, je potekal vsekakor izredno uspešno. Ponočno je potrdil in opozoril na lepe rezultate dosedanjega sodelovanja, hkrati pa so na njem, kot že rečeno, tudi že začrtali smeri za okrepitev tega sodelovanja v prihodnje. Poudarili so zlasti to, da bo v prihodnjem desetletnem obdobju gotovo največ možnosti za sodelovanje na področju kontaktorjev. O tem se bodo predstavniki obeh strani dokončno dogovorili še letos, najverjetneje že konec tega

meseca. Beseda naj bi takrat nanese, med drugim, tudi na uporabo elektrone pri krmilnih kontaktorjih, oblikovanje skupnih stališč pri razvoju motorskih zaščitnih stikal do moči 25 amperov, nadalje oblikovanje skupnega stališča glede uporabe in specializiranja motorskega zaščitnega stikala, o instalacijskih oklepnikih, tokovnih zaščitnih stikalih in podobno. Strokovnjaki bodo vsu pozornost namenili tudi uporabi industrijske elektronike, načeli pa bodo tudi vprašanje projekcije. Obe strani se trudita in želita razširiti sodelovanje tudi na področju merilne, krmilne in regulacijske tehnike, kot tudi na področju relejev.

Zadnji dan obiska smo vodjo vzhodnonemške delegacije v odsotnosti generalnega direktorja VVB AG Boehma, ki je zbolel, Wolfganga Schmutzlerja zaprosili za oceno dosedanjega in prihodnjega sodelovanja. Med drugim nam je dejal naslednje: „Pot, ki smo jo prehodili v teh dveh

desetletjih, gotovo ni bila lahka, zato zaslužijo tovariši, ki so začeli to sodelovanje, še posebno priznanje. Položili so namreč bistven temeljni kamen za sporazumevanje med dvema organizacijama, ter hkrati za sporazumevanje med državama. In to sodelovanje med Iskro in VVB AG je tudi dokazalo, da lahko ljudje ob dobri volji pridejo daleč. Naše sodelovanje je lahko tudi za zgled drugim v drugih socialističnih državah. Menim, da imamo tudi v prihodnje vse možnosti za okrepitev sodelovanja med našima organizacijama in med našima državama.“

Iskrina delegacija bo ob 20-letnici sodelovanja vrnila obisk vzhodnonemškemu predstavnikom najverjetneje že ta mesec. V Nemško demokratično republiko bo predvidoma odšla bolj številčna delegacija. V njej bodo zagotovo tudi delavke s tekočega traku iz Iskrine tovarne stikal iz Kranja, torej delavke, ki delajo neposredno za izvoz v DDR.

Lado Drobež

S slavnostnega sprejema.

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Usklajevanje stališč o predlogu nove organizacije

(Nadaljevanje z 2. strani)

dela in sredstev.

V prvi fazi je treba izvesti tiste organizacijske spremembe, ki so nujne glede na uveljavitev odnosov, ki jih določa zakon o združenem delu.

Nekaj pripomb se nanaša na to, da predlog ne vsebuje analize o ekonomskem učinku nove organiziranosti. Točno „kalkulacijo“ vseh učinkov nove organiziranosti je prav gotovo nemogoče izdelati. Vsaka decentralizacija v določeni meri povečuje stroške, čeprav s tem ni rečeno, da ni uspešnejša od prejšnje. Zato moramo iskati oceno ekonomičnosti nove organiziranosti predvsem v oceni njene uspešnosti, oziroma v izboljšanju delovnih povezav glede na sedanje možnosti, ki jih imamo.

Uspešnost delovne organizacije naj bi po novi organiziranosti izboljšali:

- s smotno določitvijo delovnih povezav ob opredeljeni odgovornosti in odrejenih pooblastilih posameznikov, služb in organov. Tu mislimo predvsem na oblikovanje kolegijskega poslovnega organa, s katerim bo sistem poslovanja postal bolj mobilni. Povečana bo tudi stopnja koordinacije na ravni delovne organizacije.
- z dohodkovnimi povezavami v okviru ustvarjanja in delitve skupnega prihodka.
- z razvijanjem svobodne menjave dela med proizvodnimi TOZD in skupnimi dejavnostmi, oziroma službami (neposredno financiranje nalog povsod tam, kjer je to možno in smiselno.)
- z bistvenim zmanjšanjem skupnih služb, ki se financirajo po sorazmernostnih deležih (skupnih) ter oblikovanjem novih TOZD iz sedanjih skupnih služb.
- s povečano odgovornostjo TOZD in ostalih enot za dobro gospodarjenje s sredstvi preko svojih ziro računov. Oddelki za ekonomiko v TOZD morajo prevzeti skrb za oblikovanje gospodarnega odnosa do sredstev v delovnem procesu.
- z zagotovitvijo večje, oziroma boljše koordinacije v okviru posameznih proizvodnih področij.

D. Ž.

Informatika 77 na Bledu

Na Bledu se je v ponedeljek, 3. 10. začel 6-dnevni 12. jugoslovanski simpozij Informatika 77. Simpozija se udeležuje kakih 400 domačih in tujih strokovnjakov s področja računalništva in informatike. Na mednarodnem simpoziju, ki ga prireja slovensko društvo Informatika v sodelovanju z Inštitutom Jožef Štefan in Fakulteto za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, so domači in tuji strokovnjaki posredovali več kot 250 strokovnih referatov.

Vzporedno s simpozijem so potekali tudi posamezni specializirani seminarji in pogovori za okroglo mizo, na katerih so udeleženci skušali najti odgovore na vrsto perečih vprašanj, kot na primer vprašanje računalniške izobrazbe v usmerjenem izobraževanju, problemov družbenega sistema obveščanja, računalniške proizvodnje v Jugoslaviji, mikračunalnikov v procesnem upravljanju in podobno.

Udeležence simpozija je pozdravil član Izvršnega sveta Skupščine SRS in predsednik komiteja za družbeno načrtovanje in informacijski sistem Jože Zakonjšek. V svojem uvodnem govoru

je spregovoril o pomembnosti simpozija, oziroma o uporabi podatkov in informacij pri izbiranju in sprejemanju optimalnih odločitev kot ene temeljnih komponent delovanja naše družbe. Čim hitrejši je razvoj družbe, tem bolj je zanjo pomembna učinkovita informacija, je med drugim dejal Zakonjšek. Ker sodi razvoj naše družbe med izredno hitre, dobivajo zahteve za pospeševanje in urejanje položaja ter odnosov na področju družbenega informiranja in komuniciranja, ob upoštevanju uporabe sodobnih informacijskih tehnik in metod nove dimenzije, ki postajajo družbene komponente delovanja razvejanega in kompleksnega samoupravnega mehanizma.

Pri tem je družbeni informacijski sistem tisti, s katerim si bodo delavci in drugi delovni ljudje v vseh oblikah samoupravnega organiziranja v družbi zagotavljali in izmenjali resnične in celovite informacije, ki so pogoj za njihovo odločanje v združenem delu in v družbi nasploh na vseh ravneh njene samoupravne organiziranosti, je ob koncu menil Jože Zakonjšek.

Obisk gostov na Iskrinem razstavnem prostoru, pri Iskra Standard.

DUŠAN ŽELJEZNOV:

(16)

TITO V ISKRI

Med stare Iskraše sodi tudi Ciril Logonder, ki smo ga našli na delovnem mestu v tozdi Stikala v Kranju. Čeprav je Škofjeločan, se vozi vsak dan, skoraj trideset let, na delo v Kranj in noče zapustiti svojega delovnega mesta v Iskri, pa čeprav so mu tudi v Škofjeloški LTH že ponujali prav tako dobro delovno mesto.

Danes opravlja Ciril Logonder delo mojstra v delavnici za vzdrževanje montažnega orodja za stikala, sicer pa je po stroki visokokvalificirani precizni mehanik.

„V Iskri sem zaposlen že od 1948. leta,“ nam je začel pripovedovati Ciril Logonder in nadaljeval: „Sicer sem se izučil leta 1946 prav tu, v Iskri za preciznega mehanika, potem pa sem odšel za poldrugo leto v službo na železnico, vendar sem se že 1948. leta spet vrnil v Iskro, kjer sem zaposlen še danes.“

Prvih deset let sem delal v Iskrini kinomontaži, naslednjih deset let v razvoju kinoprojektorjev, zadnjih deset let pa delam v Stikalih. Čeprav sem torej v nekem smislu trikrat menjal službo, sem ves čas ostal v Iskri. Sicer pa se mi zdi, da so bile te moje menjave službe, oziroma delovnega mesta samo v prid Iskri kot meni. Dobro za lasten razvoj je namreč, če človek v svoji delovni karieri kdaj pa kdaj zamenja tako posel kot okolje, v katerem dela.

Če se spominjam nazaj, na začetek moje delovne poti v Iskri, potem lahko danes ugotavljam, da so bile takratne serije kinoprojektorjev sorazmerno majhne, kajti to je bil še začetek. Veliko smo se morali takrat truditi, da smo s kinoprojektorji vse uredili in da so dobro delovali. Prav tako smo v tistih časih morali veliko delati udarniško, kajti plan je moral biti izvršen.

Vsak se je takrat trudil po svoje in če se danes oziram nazaj, moram samo ugotovljati, da takrat med nami ni bilo nikakršnih nasprotovanj ali sporov. Nasprotno, drug drugemu smo pomagali. Tudi mojstri so bili v tistem času v redu in bili smo zadovoljni z njimi.

Ko sem kasneje delal v razvoju, smo načrtovali in izdelovali prototipe vseh vrst kinoprojektorjev, poleg tega pa tudi vse ojačevalne naprave, tako za kinoprojektorje kot druge tvorstvene naprave. Tako smo pri nas izdelovali tudi vse kinoprojektorje, ki so bili namenjeni za najrazličnejše razstave in sejne in veliko sem moral tedaj hoditi okrog, da sem na razstaviščih spravil vse naše naprave v red in tek. Pomislite, takrat so mi celo odložili vojaški rok, ker me je tovarna tako potrebovala v tistem času.

Glede Tita in njegovega obiska v kranjski Iskri pa bi dejal, da smo delali, kolikor se pač spominjam, ozvočenje za glasbeno skrinjo, ki smo jo montirali na Brdu.

Ob Titovem prvem obisku smo si zelo prizadevali, da smo naš oddelek takrat čim bolj lepo uredili in okrasili. Sicer pa smo imeli to navado ob vsakem visokem obisku v Iskri, ki jih tudi takrat ni manjkalo. Razumljivo je, da smo se Titovega obiska zelo razveselili in še posebej lepo uredili naše prostore za njegov prihod, tako delavnico kot preizkuševalnico.

Spominjam se, da se je Tito med svojim prvim obiskom prav pri nas najdlje zadržal in bil je izredno zadovoljen, ker so se mu takrat naši kinoprojektorji zdeli tedaj dovolj moderni in tehnično dognani, o čemer nam je tudi izrekel priznanje, hkrati pa je bil zelo vesel, ker je videl, da so v našem oddelku zaposleni samo mladi delavci.

Seveda so nas poleg Tita obiskali tudi drugi ugledni tuji in domači predstavniki. Tako se spominjam obiska pokojnega Moše Pijadeja, ki je prišel k nam s svojo ženo in sinom ter pokazal izredno zanimanje za naše kinoprojektorje. Prav tako se je mudil precej časa v našem razvoju tudi danes že pokojni Vladimir Popović, ki se je zanimal zlasti za razvojne možnosti našega oddelka in kinoprojektorjev sploh.

Vprašujete me še, kaj bi lahko za konec povedal kot star Iskraš?

Kot star Iskraš sem še vedno vesel, da sem član kolektiva Iskre.

Vsak dan vidim, kako Iskra napreduje, čeprav bi lahko, po mojem mnenju, napredovala še mnogo bolj. In tistih deset let dela, ki so še pred menoj, do upokojitve, mislim preživeti v Iskri in ji ostati zvest do konca. Kot sem že prej omenil, sem imel možnosti zaposlitve v Škofji Loki, od koder se vsak dan vozim v službo v Kranj, vendar bom to počel še zadnjih deset let, ki so pred menoj. Pa tudi zato, ker se mi zdi tu, v kranjski Iskri, mnogo boljše. Zvestoba je tudi nekaj, mar ne?“ je zaključil svojo pripoved Ciril Logonder, eden izmed starih Iskrašev in tistih delavcev, ki so tudi na svojih plečih in s svojim delom pripomogli, da je Iskra danes to, kar je, eden velikih industrijskih gigantov Jugoslavije.

Priredil: A. Boc

Iskra danes, jutri...

(Nadaljevanje iz štev.39)

Radijska in televizijska tehnika sprejema in oddaja programov je odvisna od anten. „Iskra“ ima na vrhni posebno tovarno za proizvodnjo raznih anten in pribora. Sistem televizijskih anten, ojačevalnika in filtrov „Global“ sicer ni nov, vendar ga velja omeniti zaradi odličnih lastnosti in široke možnosti uporabe, ki pa je odvisna od jakosti televizijskih signalov, smeri signalov in drugih pogojev, kot so odboji, motnje itd.

Tovarna je izdelala nove vrste avtomobilskih anten. Vrsta AA 611 in AA 621 imata možnost nagiba 160° in zasuka pri montaži za 360°.

Druga vrsta obsega anteni AA 612 in AA 622 z možnostjo nagiba za 180° in zasuka pri montaži za 360°. Vse antene so izdelane iz nerjavečega železa – pokroma in so polteleskopske izvedbe.

Jugoslovansko tržišče je sedaj bogatejše za 2 rotacijski črpalki, proizvod tovarne v Železnikih. Univerzalna črpalka „Sora“ je namenjena za vsakodnevna manjša dela, kot so črpanje tekočin iz nižjega nivoja na višji nivo, izčrpanje tekočin iz prostorov, jam in prečrpanje tekočin. S pridom se jo lahko uporablja v vinogradništvu, nasploh kmetijstvu, za pranje avtomobilov, v pomorstvu in drugod. Tovarna izdeluje „Soro“ v štirih izvedbah in sicer s pogonom na 12 voltov, 24 voltov, 110 in 220 voltov – ne glede na to, ali je enosmerna ali izmenična napetost. Črpalka ima neomejeno življenjsko dobo, vendar je treba zamenjati po 500 urah obratovanja tesnilni obroč.

Najnovejši konstrukcijski dosežek tovarne je črpalka „Fontana-Bled“. Namenjena je za vodomete v vrtnih ali celo sobnih bazenih. Črpalka „Fontana-Bled“ je potopljena v vodo in brizga vodo v višino 1,65 m, ki pade nato v krogu 1 m. Vzdrževanje ni potrebno, omrežni priključek 220 voltov, priključna moč 70 vatov.

Prvič predstavlja „Iskra“ prho za nego zob in dlesni „Dento-clean“, izdelek, ki smo ga do sedaj le uvažali. „Dento-clean“ je učinkovita naprava za dodatno čiščenje pred zobno gnilobo, raznimi zobnimi boleznimi in neprijetnim zadahom iz ust. „Dento-clean“ sicer ne nadomešča zobne ščetke, vendar jo dopolnjuje. Ves postopek traja eno do dve minuti, predstavlja pa popolno higieno ust. Napravo izdeluje „Iskra“ na podlagi kooperacije s švicarsko firmo Havelco.

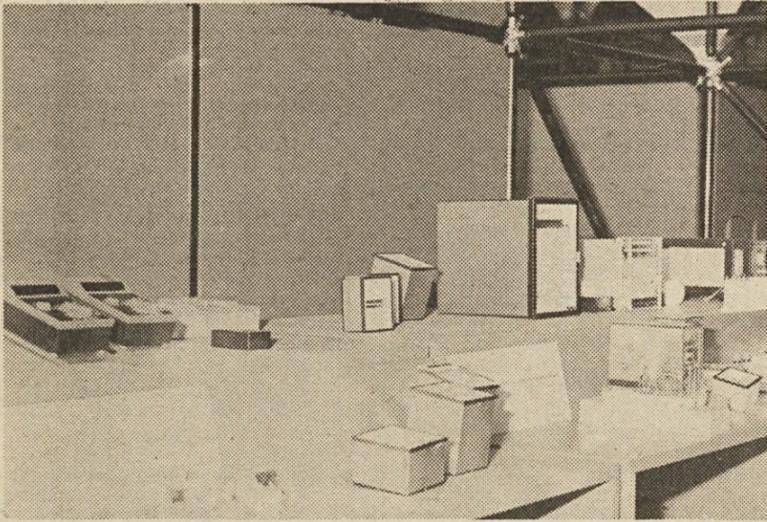
PANOGA TELEFONIJE

Telefonski aparati so dolgoletni proizvod kranjske industrije „Iskra“. Družina današnjih telefonov obsega vrsto ATA 30 K, ki je standardna izvedba, primerna za poslovne prostore in stanovanja. Vrsta ATA 30 KV je pravzaprav isti telefon, vendar stenska izvedba.

Telefonski aparat „Iskra ATA 40 Eodi“ je edini aparat, ki ima namesto številčnika tastaturo. Za dovršeno obliko je „Iskra“ prejela zanj številna priznanja doma in na tujem. Še novejša je izvedba ATA 60 z možnostjo priključka več telefonov na isti telefonski priključek, pri čemer je prisluškovanje izključeno.

Povsem nov izdelek je medkrajevni novični telefonski aparat CNC 2310 AYU2 za priključek na javno omrežje. Deluje pri temperaturah od -30°C do +45°C in relativni vlagi do 85%. Uporaba je zelo preprosta s kovanci. Po končanem pogovoru avtomat vrne na podlagi izmerjenih impulzov neizkoriščene vložene kovance. Konstrukcija je zelo robustna in ima atest skupnosti jugoslovanskih PTT. Aparat bo zagotovo našel pot tudi v najoddaljene kraje naše države, koder sega telefonsko omrežje.

Se vedno je zelo moderna sekretarska garnitura IKTA 30K, ki že nekaj let uspešno opravlja delo v mnogih poslovnih prostorih z dvema zunanjsima priključkoma in povezavo notranjih telefonov.

Detajl z našega razstavnega prostora.

Stenska telefonska govornica je idealna rešitev v primerih, ko ni mogoče postaviti običajne telefonske celice. Izdelana je iz 8 mm pleksi stekla. Primerna je za montažo v hotelih, poštah, trgovskih hišah, industrijskih halah in podobno. Manjšo telefonsko govornico iz istega materiala in enakimi tehničnimi in akustičnimi lastnostmi izdeluje „Iskra“ za restavracije, bifeje, avtobusne postaje itd.

Nov izdelek s tega področja je kabinski posrednik 10/10, ki je izdelan za pošto. Sestavlja ga do 10 telefonskih kabin tako, da se ga lahko uporablja tudi na mednarodnih športnih srečanjih za radijske in televi-

4 ISKRA
Številka 40 – 8. oktober 1977

zijske reporterje.

Posebna privlačnost na razstavi je telefonska centrala v vsebniku (kontejnerju), ki obsega javno avtomatsko telefonsko centralo s 160 priključki in vsemi drugimi napravami za napajanje, kontrolo in vzdrževanje. Vsebniško centralo je mogoče v nekaj urah postaviti na kakršnekoli kraju. Seveda pa je to le en primer montiranih avtomatskih telefonskih central. Za sedaj montira „Iskra“ 3 vrste ATC v vsebnike. Vrsta A ima 160 priključkov, B 400 in C 1.000 priključkov. Vsebniški sistem se da uporabiti še za druge kapacitete, mimo tega pa tudi za zasebne in hotelske ATC, nadalje za velike ojačevalne naprave, za lokalne radijske postaje in TV pretvornike.

Posebej je treba pripomniti, da so vsebniške avtomatske telefonske centrale edina ustreza rešitev v primerih naravnih katastrof, kot so potresi, povodnji in podobno – pa tudi v primerih vojne.

PANOGA ŽIČNIH IN BREŽIČNIH ZVEZ

Zaradi omejenega razstavnega prostora in boljšega pregleda predstavlja „Iskra“ le shematski prikaz celotne telekomunikacijske mreže s posebnim poudarkom na specifičnosti energetskih telekomunikacijskih omrežij, upoštevajoč vse možne prenosne poti, to je proste vode, simetrične in kaksialne kable, posebno kable izdelane v energetskih vodnikih in usmerjene brezžične zveze.

Področje kanalne telefonije prikazuje sisteme z 12 do 10.800 kanalov namenjene za javna PTT omrežja pa tudi za elektroenergetska, naftovodna, plinovodna in druga omrežja. Sistemi prenašajo poleg govornih informacij tudi podatke, komande in signalizacijo. Zaradi tega imajo med drugim tudi posebni nadzor vsakega kanala. Na razstavi predstavlja „Iskra“ malokanalno napravo V3-24 v vertikalnem načinu gradnje. To napravo izvaža „Iskra“ v ZRN za potrebe elektroenergetskih omrežij.

Posebno pozornost med eksponati zbuja naprava Z12F-E, ki jo izvaža „Iskra“ za potrebe elektroenergetstva v SSSR. Prenosne poti so lahko prosti vodi, ali pa tudi elektroenergetski daljnovodi. Napravo je možno opremiti z močnostnimi ojačevalniki 100 vatov. „Iskra“ pripravlja tudi izvedbo z inband pozivom.

Podjetje razstavlja tudi naprave za usmerjene zveze na 400 MHz in 7.200 MHz območju, v vodoravnem, oziroma navpičnem načinu gradnje. Razstavljene so naprave za izvedbo 24/60/120 kanalov, v pripravi pa je razširitev na 300 kanalov.

Za prenos po kablilih izdeluje „Iskra“ 12-480 kanalno linijsko opremo za simetrične kable in velikokanalno za kaksialne kable.

Tudi za prenos digitalnih informacij ima „Iskra“ PCM telefonsko kanalno napravo za 30 oziroma 126 kanalov. Informacije prenaša po simetričnih kablilih ali po napravah za usmerjene zveze na 13 GHz.

Razstavljena je tudi monokanalna dupleksno usmerjena zveza UKF 8 na 150 in 470 MHz za vzpostavitev avtomatske telefonske zveze, kar je posebej prikladno za hiter priključek avtomatskega telefona, kjer ne obstojajo pogoji za polaganje kablov.

S področja telegrafije in prenosa podatkov zaslužijo pozornost: naprava VTG-P za progovno telegrafijo na železniških omrežjih, VTG-T za selektivno telegrafijo na železniških omrežjih in VTG-S za simultani priključek teleprinterja na naročniško linijo.

Za specifične potrebe elektroenergetskih omrežij razstavlja „Iskra“ napravo za prenos daljinskih meritev, komand in signalizacije.

Kot novost s področja prenosa podatkov in povezave med elektronskimi računalniškimi centri in terminali predstavlja „Iskra“ modeme za prenos podatkov s pripadajočo

PANOGA ELEKTRONSKIH MERILNIH INSTRUMENTOV IN NAPRAV

Tovarna v Horjulu, ki se ukvarja s proizvodnjo izdelkov v tej panogi, razstavlja na „Elektroniki“ dokaj obširen sortiment instrumentov in naprav. V tem razdelku pa so omenjeni le najnovejši instrumenti in naprave.

Milivoltmeter MA 3013 je servisni, oziroma laboratorijski merilni instrument v polprevodniški tehnologiji s sodobno oblikovanim ohišjem. Območje od 1 mV do 300 V.

Multimeter MA 3033 je prav tako servisni, oziroma laboratorijski večnamenski merilni instrument z merilnim območjem 0,15 do 30 V pri enosmerni napetosti ter 0,15 do 50 V pri izmenični napetosti za frekvenčno območje 10 Hz do 10 MHz.

Funkcijski generator MA 3730 je generator sinusne, trikotne, oziroma pravokotne oblike napetosti. Primeren je zlasti kot sodoben učni pripomoček. Frekvenčno območje 0,1 Hz do 100 kHz.

Univerzalni R-L-C MOST MA 4302 je merilnik s kazalnim instrumentom. Meri upornost, kapacitivnost, oziroma induktivnost osnovnih elementov elektronskih tokokrogov ter določa odstopanja merjenih vrednosti.

Indikator napetosti MA 3092 je pripomoček za ugotavljanje različnih električnih polj v prostoru, lege električnih prevodnikov, oziroma mest napak v podometni napeljavi itd. Frekvenčno območje delovanja 15 Hz do 15 kHz.

pH-meter MA 5704 je precizni laboratorijski pH-meter v sodobni polprevodniški tehnologiji s širokim merilnim območjem in veliko natančnostjo. Možnost priključitve pisalnika.

Tahometer in naslednji še trije izdelki sodijo v vrst specialne merilne opreme. Tahometri so namenjeni za merjenje hitrosti vrtenja gredi. Merilno območje je od 0 do 10.000 vrtljajev/min. razdeljeno na tri področja.

Programator PR 2 do PR 10 služi za krmiljenje avtomatiziranih pogonov v do-

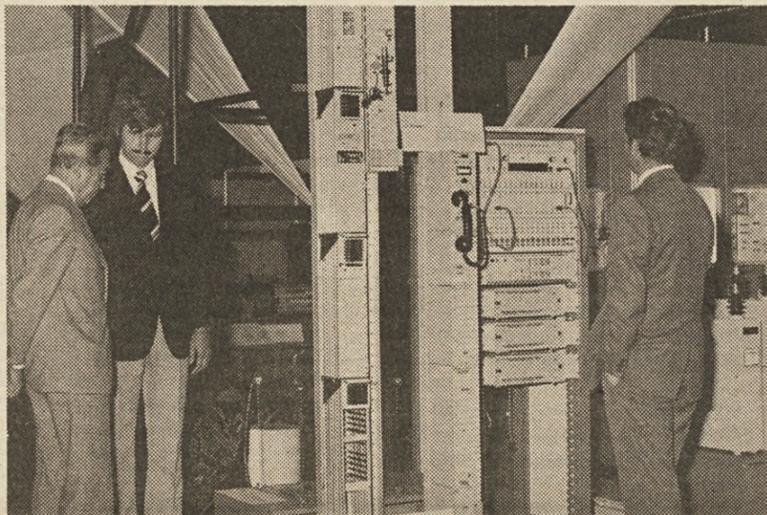
refleksen. Z zamenjavo objektivov je možna 14,8, oziroma 21-kratna povečava. Po posebnem naročilu izdelava tovarna optične elemente za 29,7 in 40-kratno povečavo.

PANOGA ELEKTRIČNIH ŠTEVCEV

Tovarna električnih števcov v Kranju predstavlja za profesionalno rabo nov etalonski števec, ki je namenjen za umerjanje normalnih števcov. Odlikuje ga velika točnost 0,05 %, razen tega ima kazalo za prikazovanje moči. Etalonski števec je namenjen umerjevalnicam števcov in za servisne postaje. Izdelan je v prenosni obliki, da pa se ga vgradi v merilno mizo. Pri tem merilne mize ne rabijo več vatmetrov.

Iste tehnične lastnosti ima tudi druga izvedba etalonskega števca, ki pa umerja samo trifazne števece. Karakteristike so enake, uporaba prav tam.

Zaradi številnih pomanjkljivosti in omejenih tehničnih zmogljivosti, ki jih predstavljajo stikalne ure pri krmiljenju dvotarifnih števcov, se sedaj po vsem naprednem tehniškem svetu opušta dosedanj elektroenergetski sistem. Izpodrivna ga nov sistem tako imenovani mrežni tonskih komand – MTK. Sistem sestavlja velika centrala npr. v dispečerskem središču, ki upravlja tonfrekventne oddajnike na transformatorskih postajah. Pri potrošnikih električne energije pa so majhni sprejemniki skoraj enake velikosti kot sedanje stikalne ure, ki krmilijo dvotarifne števece na dražjo ali cenejšo tarifo, izklaplajo in vkaplajo bojlerje, termoakumulacijske peči in druge velike porabnike, nadalje raz-

Veliko je bilo zanimanje za razstavljeno aparaturu TOZD TEN.

svetljava na ulicah, dajejo opozorila določenim službam in opravljajo lahko še vrsto drugih dolžnosti s signali, sprejetimi neposredno po vodih električnega javnega omrežja. Bistvena prednost novega sistema so ogromni prihranki električne energije – nekaj milijonov (novih dinarjev seveda) v enem samem letu, kar vse govori zoper sedanji sistem stikalnih ur. „Iskra“ prikazuje na „Elektroniki“ lastno konstrukcijo MTK sprejemnika, ki deluje na frekvencah od 183 do 1050 Hz. Konstrukcija je najmodernejša in sloni na polprevodniški tehniki. Podjetje je podpisalo pogodbo že z nekaterimi jugoslovanskimi podjetji za distribucijo električne energije za izdelavo več tisoč MTK sprejemnikov, ki jih bodo v naslednjih letih montirali pri novih potrošnikih električne energije pa tudi za zamenjavo z dosedanjimi stikalnimi urami.

Elektronski regulatorji Iskraterm so namenjeni za regulacijo nastavljive temperature. Izvedbe: relejski ali tiristorški izhod, povratna vezava, indikacija odstopanja temperature, priključek na termoelement ali sondo.

Merilnik temperature z analognim izhodom. Dve izvedbi: od 0 do 1 mA in 0 do 10 mA. Priključek na termoelement ali sondo.

Črtni registrirni instrument Iskragraf so namenjeni za vgradnjo pri merjenju enosmernih in izmeničnih tokov, napetosti, moči, faznega kota in frekvence s časovnim označevanjem in mejnimi kontakti po želji. Kompenzacijski registrirni instrument Kompenzograf z 1-3 kanalno izvedbo za tok, napetost in temperaturo z zamenljivo kartico merilnega dosega za priključek za merilne pretvornike.

Registrirni instrument Miniscript za vgradnjo ali v prenosni izvedbi. Zapisovanje sledi na povoščen papir, pogon s sinhronskim motorjem ali motorjem na enosmerni tok.

Univerzalni registrirni instrument Multiscript S za merjenje in registriranje. Merilni sistem na napetem traku, instrument odporen proti udarcem.

Bimetalni temperaturni registrirni instrument Thermoscript je neodvisen od omrežja in posebno prilagojen za kontrolo temperature pri transportu in vskladiščenju toplotno občutljivega blaga. Prav tako je primeren za servisne posege pri hladilnih in klimatskih napravah.

Univerzalni instrumenti družine Unimer so zaradi odličnih električnih karakteristik in sorazmerno nizkih cen instrumentov primerni širokemu krogu uporabnikov.

Unimer 1 ima 45 merilnih dosegov in vgrajen elektronski ojačevalnik.

Unimer 3 ima 37 merilnih dosegov, meri tudi kapacitivnost.

Unimer 4 ima 19 merilnih dosegov; izmenični in enosmerni tok do 30 A.

Unimer 20 ima 52 merilnih dosegov in visoko notranjo upornost.

Univerzalni instrument Digimer 2 s pretvorniki je primeren za merjenje tokov, napetosti, upornosti, temperature, kapacitivnosti, frekvence in za preizkušanje tranzistorjev.

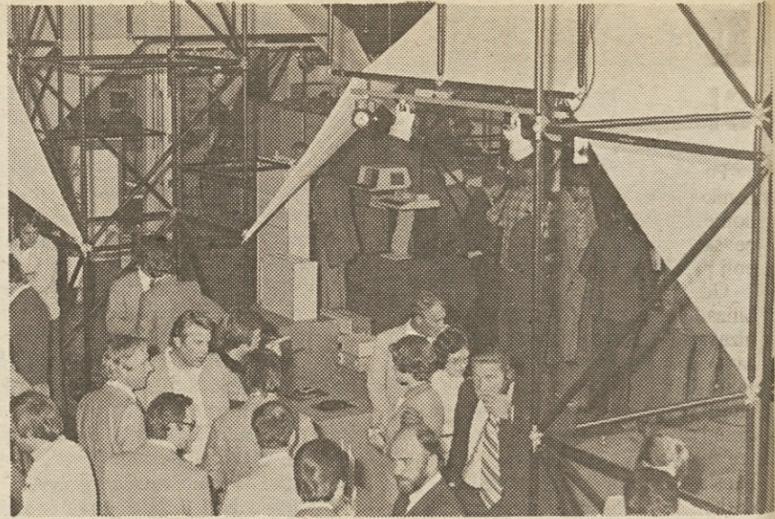
Digimer 10 je digitalni univerzalni instrument s 17 merilnimi dosegi maksimalno do 2.0000 V. Ni vezan na omrežno napajanje, ker ima vgrajeno baterijo.

Laboratorijski instrument R. 05 je instrument za merjenje enosmernih in izmeničnih tokov, napetosti ter temperature prek termoelementa.

Precizijski instrumenti R. 0,2 so instrumenti za merjenje tokov, napetosti, moči in faznega kota.

Merilni pribor je izpopolnjen z dvema novima napravama, in sicer kleščnim tokovnikom za merjenje toka v vodnikih pod obremenitvijo in za merjenje napetosti in akumulatorski preizkuševalnik OAR 0121 za kontrolo zaganjalne sposobnosti akumulatorjev z obremenilnimi upori.

Tudi panoga avtoelektrike je izpopolnje-

Na našem razstavnem prostoru je bilo vse dni razstave zelo živo.

ločenih stopnjah števcov krmiljenih tokokrogov. Številno vrtljajev na minuto od 1 do 60.

Avtomatski oddajnik NT 0700 je namenjen za avtomatsko daljinsko merjenje slabljenja, impedance in šumov napetosti telefonskega omrežja in central.

Tolerančni merilnik NE 111 uporabljamo za hitro ugotavljanje odstopkov ohmske upornosti od zahtevane vrednosti. Vrsto analognih in digitalnih merilnih instrumentov izdeluje tovarna v Otočah. Tudi v tej panogi je precej novosti, zato so omenjene le-te.

Unimek je merilni pretvornik za delovno je jalovo moč, napetost in tri toke; do 6 pretvornikov za merjenje električnih veličin je vgrajenih in skupnem okrovu za navpično montažo.

na z dvema novima instrumentoma, to sta: Avtomer, instrument za vrsto kontrolnih meritev in nastavitvev pri motornih vozilih ter Merilnik CO za kontrolo izpušnih plinov motorjev z notranjim zgorevanjem in natančno nastavitvijo razmerja gorivo-zrak v vplinjaču.

Tudi urni mehanizmi sodijo v razširjen krog merilnih naprav. Izdeluje jih tozdr urni mehanizmi v Lipnici pri Kropi. Najnovejši izdelek je kvarčna ura HA 6, ki pa je že opisana v prvem poglavju pri panogi izdelkov splošne rabe. Drug pomemben izdelek so relejne ure HA 8 in HA 8 B. To so električne relejne ure za podjetja in organizacije, kjer se zahteva enako prikazovanje časa na vseh delovnih mestih, oz. v prostorih. To se dosega z uporabo matične ure na centralnem mestu, ki v določeni časovnih presledkih, običajno eno minuto, odda električni impulz v vodo, na katere so priključene električne relejne ure.

Matična ura HN 9 s kremenčevim kristalom je najmodernejša ura za priključek na napajanje prek izmeničnega električnega omrežja.

Izvedba je elektronska brez kontaktov z integriranimi sestavnimi deli v C-MOS tehniki.

Popolnoma nov izdelek je tudi urna centrala z modulno osnovo za kontrolo oddaljenih in pomembnih ur ter časovno signalnih instalacij. To in prejšnjo matično uro izdeluje „Iskra“ v sodelovanju s švicarskim podjetjem Moser-Baer.

Časovni števeci HK 4 A, HK 4 B in HN 4 se priključijo vzporedno s tokokrogom stroja, oziroma naprave ter delujejo le toliko časa, dokler je le-ta pod napetostjo. Področje uporabnosti je zelo široko.

PANOGA AVTOMATIZACIJE

„Iskra“ je ena izmed največjih proizvajalk elementov za avtomatizacijo. Na „Elektroniki“ predstavlja samo nekatere najnovejše in novejše izdelke iz te zelo obširne družine.

Za kompenzacijo jalove energije se v glavnem uporabljajo kondenzatorske baterije. Pri tem je najpomembnejši avtomatski regulator za prilagajevanje trenutne vrednosti jalove energije z vključevanjem in izključevanjem. „Iskra“ predstavlja regulator vrste TEP 5012 za krmiljenje kondenzatorskih baterij razdeljenih na 12 grup. Izvedba je sodobna z integriranimi krogi in številnimi drugimi prednostmi.

Za potrebe avtomatizacije industrijskih procesov, v energetiki in za potrebe programskih naprav, je „Iskra“ razvila družino elektronskih časovnih relejev Telematik. Konstrukcija sloni na integriranemu vezju, kar zagotavlja veliko točnost, zanesljivost delovanja in neobčutljivost za motnje.

Miniaturni releji TRM 25 z enosmernim vzbujanjem so primerni za neposredno spajkanje v tiskana vezja. Primereni so za vgradnjo v industrijske naprave ter aparate splošne rabe.

Podobni so releji za tiskana vezja TRK 1011. Namenjeni so za neposredno montažo s spajkanjem na tiskana vezja v telekomunikacijskih napravah, napravah za obdelavo podatkov, v industrijskih avtomatikah in regulacijah, mehanografskih strojih, avtomatih, zabavni elektroniki itd.

Minireleji vrste TRH 20 so hermetično zaprti miniaturni releji volumna 2 cm³. Namenjeni so predvsem za montažo na tiskana vezja, lahko pa jih montiramo tudi na posebna podnožja ali podnožja za integrirana vezja vrste DIL.

V družini zaščitnih relejev – modulov proizvaja „Iskra“ vrsto teh izdelkov. Pomemben je trifazni pretokovni rele TZI 1030 in TZI 1034. 1034 je namenjen za trifazno pretokovno zaščito s trenutnim delovanjem in TZI 1030 trifazni pretvornik toka za napajanje merilne enote TZI 1034.

Merilni releji za izmenični tok s trenutnim delovanjem vrste TFI 12 so sestavljeni s statičnimi komponentami, razen elektromehaničnega izhodnega releja.

Podobni so merilni releji TFU 12 kot napetostni releji. Uporabljajo jih pri prednapetostni zaščiti generatorjev.

Statični časovni releji TR01 so primerni za zaščito v elektroenergetiki in industrijski avtomatizaciji, kjer se zahteva velika točnost in zanesljivost v najtežjih pogonskih pogojih.

Rele za kontrolo izklopnih tokokrogov TRC 4800. Namenjen je za zaščito generatorjev, transformatorjev itd. Sestoji iz elektromagnetnega releja s paralelnimi RC členi.

Pomozni releji TER 4 se uporabljajo v zaščitnih signalnih, regulacijskih in krmilnih krogih pri napravah izdelanih v combiflex sistemu.

Rele za utripajočo luč TRC 60 je tranzistorizirana izvedba z izhodnim elektromehanskim relejem.

PANOGA PASIVNIH ELEKTRONSKIH ELEMENTOV

Novi so potezni, ogljeno-plastni potenciometri vrste PP 40, uporabne dolžine 40 mm in PP 58 dolžine 58 mm, disipacije

(Nadaljevanje na 5. strani)

Sklepi poslovnega odbora

Poslovni odbor Iskre Elektromehanike je na 30. seji obravnaval vrsto pomembnih vprašanj in sprejel številne sklepe. Predstavljamo vam le najbolj pomembne.

Odbor je obravnaval izvajanje stabilizacijskega programa delovne organizacije. Člani so imeli več pripomb: za naloge, ki niso bile izpolnjene do roka, je treba določiti nove roke; tudi alternativne naloge je treba točno opredeliti in določiti roke z nosilci; vse temeljne organizacije (tudi ljubljanske) so dolžne posredovati podatke o izpolnjevanju stabilizacijskega programa; komisija, ki spremlja izvajanje stabilizacijskega programa, lahko naloge v programu razširja ter določa roke in izvajalce.

Poslovni odbor je sprejel predlog kadrovskega področja o izboljšanju delovne in poslovne discipline in se strinja z ukrepi, ki smo jih objavili v 5. številki Informativnega lista.

V zvezi s pripravami za planiranje letnih dopustov za prihodnje leto je poslovni odbor sprejel predlog sindikalne konference DO, naj se pri tem upoštevajo tudi želje delavcev, ki jim letošnji kolektivni dopust ni najbolj ustrezen.

Odbor predlaga delavskemu svetu DO, da odobri polovico stroškov (1,6 mio. din) za gradnjo obvozne ceste za rešitev dohoda in izhoda na glavno cesto. SGP Gradbinec bo za omenjeni znesek najelo kredit, obveznosti bo poravnala Elektrome-

hanika. Drugo polovico stroškov za gradnjo te ceste krije Republiška skupnost za ceste.

S predlogom finančne konstrukcije za gradnjo novih prostorov obrata TEL na Blejski Dobravi se je poslovni odbor strinjal in priporoča temeljnim organizacijam, da o njem razpravljajo in se zanj odločijo. Gre za investicijo v skupnem znesku 28,6 mio. dinarjev.

Investicijsko področje naj bi pripravilo poseben sestanek, na katerem bo predstavnikom temeljnih organizacij obrazloženo postopek združevanja sredstev v višini 3,5 mio. din za nabavo nove opreme za nove proizvodne prostore TOZD TEL.

V zvezi z zahtevo odbora samoupravne delavske kontrole, da se izdela pregled izpolnitve delovnih obveznosti odgovornih v zvezi s stabilizacijskim in sanacijskimi programi temeljnih organizacij, ki poslujejo iz izgubo, je poslovni odbor zadolžil glavnega direktorja, da prouči situacijo in poskrbi za izdelavo zahtevanega poročila. Poročilo naj obravnava tudi delavski svet DO.

V skladu s priporočilom Izvršnega sveta SR Slovenije o omejevanju službenih potovanj v tujino poslovni odbor naroča vsem, ki o tem odločajo, naj odobravajo le nujna potovanja. Pri tem naj določene zadeve pri posamezni firmi po možnosti opravi ena oseba.

A. B.

Za bolj učinkovito obveščanje v OZD

Dejavnost in problemi obveščanja, predvsem v združenem delu, so bili tema razprave na zadnji seji komisije RS ZSS za obveščanje in politično propagando, ki je bila v Mariboru.

Razpravljalci so se zavzeli predvsem za to, da bi pri vseh občinskih sindikalnih svetih ustanovili delovne komisije za obveščanje, katerih glavna naloga bi bila spodbujanje akcij pri

izvajanju zakona o združenem delu in pripravah na kongrese.

Republiška komisija bo zato že v oktobru, v sodelovanju z delavsko univerzo Tomo Brejc iz Kranja, pripravila 13 regionalnih seminarjev. Na teh seminarjih namerava komisija povezati vse organizatorje obveščanja ter urednike in novinarje glasil v združenem delu v ustrezne območne aktive. Z njimi bodo poslej tesneje sodelovale komisije za obveščanje in politično propagando pri občinskih svetih

ISKRA DANES, JUTRI...

(Nadaljevanje s 4. strani)

0,4 vatov in upornosti od 100 ohmov do 10 megaohmov. Uporaba za radijsko in televizijsko industrijo ter nasploh za elektronično.

Novi vrtljivi ogljeno-plastni potenciometri vrste P 10 brez stikala in P 10 S s stikalom, miniaturne izvedbe premera 16,8 mm disipacije 0,15 vatov in upornosti od 100 ohmov do 5 megaohmov, kakor tudi vrsta P 11, ki je podobna P 10, le da je izdelana iz plastičnih materialov s težo 7 gr enega kosa.

Na področju ogljeno-plastnih in cement-plastnih potenciometrov je pričela „Iskra“ izdelovati veliko novih izvedenk potenciometrov. Tako so na voljo razni nastavitveni potenciometri z gumbi, posebni kratki kontakti za tiskana vezja, nove izvedbe vijčno-nastavljivih in vrtljivih potenciometrov. Tudi te vrste so namenjene elektronski industriji, zlasti radijski in televizijski.

Nov razširjen je sortiment elektroliških kondenzatorjev. Vsebuje nizkonapetostne elektrolyte od 3 do 100 voltov v raznih izvedbah za tiskana vezja, miniaturizirane za delovne temperature do 85° C. Območje kapacitivnosti od 1 mikrofaraada ter posebna izvedba do 220 tisoč mikrofaraodov. Ti kondenzatorji vzdrže veliko število vklopov.

Novi so cinkoksidni raristorji Iskra Isoks, vrste V 90 in V 82. Poprečna moč 0,2 vata in nominalne napetosti 90 oziroma 82 voltov. Prikladni so za zaščito občutljivih elementov pred prenapetostjo in napetostnih udarih. Možnost uporabe pri telefonskih relejih, pri električnih vezjih v telefoniji, relejnih tuljavah, električnih vezjih v instrumentih, pri radiu in televiziji.

„Iskra“ je razširila program novih izdelkov na področju oksidnih magnetov. Nove so vrste predvsem keramičnih magnetov za statorje in rotorje malih elektromotorjev, magnetov za vklapljanje reed relejev in podobno.

Novi so tudi silicijevi usmerniški mostiči za tokove 3,2 in 5 amperov, napetosti 40, 80, 125 in 250 voltov — izmenične napetosti. Mostiči so v plastičnem ohišju ploščate izvedbe, dimenzije 30 x 16 x 5 mm ter primerni za tiskana vezja ali za montažo z vijakom, ker imajo v sredini odprtino premera 3,2 mm.

Novost na tržišču predstavljajo starter elektroliški kondenzatorji za avtomobilске motorje. So dodatno zaščiteni v plastičnem ohišju in prirejeni za hitro montažo.

Drugo novost na jugoslovanskem tržišču predstavljajo žični upori v keramiki za široko uporabo. „Iskra“ jih izdeluje od 3 do 16 vatov v stoječi, ali ležeči izvedbi.

Družina kondenzatorjev se je tudi izpopolnila in razširila. Tako so novi metalizirani polipropilenski kondenzatorji vrste KNB 1710, 1510, 1410 in KNU, 1710, 1510 in 1410. Prilagojeni so za precej težje pogoje dela, v glavnem za profesionalne elektro nske naprave.

Zbral in uredil
Marjan Kraji

Zveze sindikatov in občinskih komitej Zveze komunistov.

Predstavili jim bodo tudi osnutek pravilnika o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasil. Pokazalo se je namreč, da že štiri leta veljavni zakon o javnem obveščanju večina delovnih organizacij ne pozna. Saj jih od 500 glasil, kolikor jih izhaja v OZD v naši republiki, kar 400 krši določila tega zakona.

Na omenjenih seminarjih se bodo novinarji in uredniki seznanili z določbami zakona o združenem delu, ki se nanašajo na obveščanje v OZD, nadalje z zakonom o javnem obveščanju in drugimi temeljnimi političnimi dokumenti o informativni dejavnosti v združenem delu.

Ena pomembnejših nalog komisije RS ZSS za obveščanje in politično propagando je tudi skrb za povezanost področij obveščanja in propagande ter nenehno preverjanje, kako sindikat s svojo idejnopolitično dejavnostjo ob pomoči sredstev javnega obveščanja zagotavlja svoj vpliv in vseh ravneh odločanja.

Alojz Boc

Poživitev sporazumevanja

Na seji sindikalne konference Iskre Elektromehanike, 20. septembra letos, je bil sprejet tudi predlog glede sporazumevanja o delitvi OD v bodoče. Posredovali so ga tudi Republiškemu svetu ZSS in Občinskemu sindikalnemu svetu Kranj.

V omenjenem predlogu navajajo sledeče: Glede na to, da nam zakon o združenem delu nalaga izoblikovanje sistema delitve sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela do 1. januarja 1978, mora sindikalna organizacija, ki je pobudnik in izvajalec samoupravnega sporazumevanja, še odločneje pospešiti ta samoupravni proces.

Menimo, da je potrebno samoupravno sporazumevanje na področju delitve OD v tem trenutku pospešiti predvsem na nivoju skupnih komisij vseh panog. Samoupravni sporazumi panog in s tem tudi kovinske in elektro industrije se morajo oblikovati ažurneje, da nas čas ne bo prehitel. To je potrebno zlasti še, ker so sporazumi temeljnih organizacij združenega dela podrejeni tem panožnim sporazumom.

V zvezi s tem je potrebno tudi sindikalno listo za leto 1978 izoblikovati že letos, da bo lahko služila med drugim tudi kot osnova za vsebinske dopolnitve omenjenih sporazumov.

Glede vsebinskih sprememb sindikalne liste menimo, da bi nujno kazalo povečati nagrade za delo ob upokojitvi, saj sta dva ali trije poprečni osebni dohodki na zaposlenega v SR Sloveniji iz preteklega leta odločno premalo kot nagrada za dolgoletno delo, kljub upoštevanju minulega dela v OD.

Pohitite s prijavi!

Sindikalna organizacija Elektromehanike sprejema prijave za ozimnico — Prijavijo naj se le člani sindikata, ki so upravičeni do pomoči — Prijave zbirajo sindikalni poverjeniki in predsedniki OOS — Zadnji rok za prijave je 14. oktober

Razpis za ozimnico, ki ga je pripravila sindikalna organizacija Iskre Elektromehanike, velja samo za kranjske temeljne organizacije in delovno skupnost skupnih služb. Ozimnico bodo dodelili članom sindikata, ki ustrezajo naslednjim kriterijem:

- delavcem, katerih trimesečno povprečje na družinskega člana ne presega 1.100 dinarjev (1. kategorija);
- delavcem, katerih trimesečno povprečje na družinskega člana ne presega 1.750 dinarjev (2. kategorija);
- delavcem, ki bolujejo več kot 6 mesecev, in tistim, ki so neozdravljivo bolni, če njihovo družinsko povprečje ne presega 2.000 dinarjev (2. kategorija);
- družinam, ki imajo tri ali več nepreskrbljenih, oziroma šoloobveznih otrok, in njihovo družinsko povprečje ne presega 2.000 dinarjev (2. kategorija);

Pri izračunu povprečnega dohodka na družinskega člana se upošteva dohodek v juniju, juliju in avgustu. V skupni dohodek se šteje:

- pri družinah OD upravičenca in zakonca, če je zaposlen, oz. eventualne dodatne dohodke;
- pri samohranilkah OD in alimenti, ki jih prejema za otroke, oz. eventualne dodatne dohodke;
- pri vdovah ali vdovcih OD in pokojnina, ki jo prejema otroci ter dodatne dohodke.

Izvršni svet OBS Kranj na obisku v Elektromehaniki

Člani izvršnega sveta občinske skupščine Kranj so se odzvali povabilu Elektromehanike in obiskali to našo največjo organizacijo združenega dela — Pogovori so bili koristni za obe strani — Veliki načrti Elektromehanike — Gostje so bili prevzeti nad tehničnimi in tehnološkimi dosežki delavcev kranjske Iskre

V sredo, 28. 9. 77., je Iskrino organizacijo združenega dela v Kranju obiskala večina članov izvršnega sveta občinske skupščine Kranj, ki jih je vodil podpredsednik IS Rado Pavlin, z namenom, da se na kraju samem spozna z vsemi dosežki tega marljivega delovnega kolektiva, kot tudi s problemi, ki niso ne zanemarljivi in tudi ne tako majhni.

Člani IS so pri vstopu v tovarno na Savski Loki pričakali in pozdravili predsednik delavskega sveta OZD Jože Zaleter, sekretar tovarniške konference ZK Janez Kern, predsednik sindikata Anton Bozovičar in pooblaščenec glavnega direktorja Ivan Cvar.

NAJVEČJE BOGASTVO DELOVNEGA KOLEKTIVA JE NJEGOVO ZNANJE

Še pred ogledom tovarniških prostorov in delovnih procesov v naših TOZD je prisotne člane IS seznanil z osnovnimi podatki iz dela in poslovanja Elektromehanike Ivan Cvar, ki je med drugim še posebej poudaril dejstvo, da ima Elektromehanika v celoti zdrav proizvodni program, v celoti usmerjen na trg, oz. v celoti tržno pokrit, da je kvaliteta izdelkov eden izmed velikih argumentov, da so temu primerni tudi izvozni rezultati: po vrednosti izvoz izdelkov Elektromehanike že presega za 9 milijonov US dolarjev vrednost uvoženih materialov in sestavnih delov.

Elektromehanika s svojimi izdelki uspešno konkurira svetovnim firmam na tržiščih vseh kontinentov. Za posebno velik uspeh pa si delavci te kranjske Iskre štejejo prodajo števec na nadvse zahtevni severno-nemški trg, kar še posebej pomeni veliko priznanje tako razvijalcem, kot konstruktorjem in delavcem v proizvodnji števec.

Iskra Elektromehanika, ki ima danes 20 TOZD in preko 10.000 delavcev, ima nekaj svojih podjetij tudi v inozemstvu (Perles v Švici, IRET v Trstu, itd.), ima tudi v tretjem svetu poseben ugled, kar ji je omogočilo, da gradi skupaj s tamkajšnjimi domačimi firmami tovarne za Iskrine izdelke, po Iskrini tehnologiji. Kot je naglasil I. Cvar je Iskra Elektromehanika do danes izvozila oz. prodala več „svoje“ tehnologije in svojih patentov in licenc, kot pa jih je kupila.

Iskra Elektromehanika danes pokriva okoli 50 % jugoslovanskega trga telefonije in telekomunikacijskih naprav nasploh, vendar pa ima prav pri tem nekaj precejšnjih težav: celotni sistem cen nekako ne odgovarja več, saj prihaja do nemogočega absurda, da so domače cene tudi do 40 % nižje od svetovnih cen, oz. Iskrine domače cene (po pogodbah iz več let nazaj) dosegajo komaj 60 % svetovne cene — in v tem je prazprav glavni razlog za poslovno izgubo v TOZD Telekomunikacije — ATC, ki danes znaša okoli 35 milijonov dinarjev. Sanacijski program in program razvoja te izredno važne proizvodne panoge pa za naslednje leto ne predvideva več

nikakršnih izgub, saj pričakujejo ustrezno rast produktivnosti dela za 8–12 % (kot že nekaj let nazaj), stabilizacijo trga surovin in valut ter ne nazadnje ustrezno korekturo cen izdelkov.

VPRAŠANJE KADROV ŠE VEDNO KLJUČNO VPRAŠANJE

Kljub temu, da ima danes Elektromehanika preko 750 delavcev z visoko in višjo strokovno izobrazbo, še vedno občuti veliko pomanjkanje strokovnjakov, predvsem delavcev iz elektro stroke. Delovni kolektiv posveča že nekaj deset let izredno pozornost prav kadrom, zato ni naključje, da je postalo znanje eden velikih kapitalov te

(Nadaljevanje na 6. strani)

Lojzetu Robleku v spomin

V naših srcih so še nezacelejene rane, komaj preminulih dveh sodelavcev, ko se je odprla nova. Kruta smrt je ponovno posegla med naše vrste in zahtevala novo žrtev. Besede ne morejo izpovedati tiste bolečine in misli, ki jih čutimo do Tebe.

Prepozno je sedaj za premisleke in ugotovitve zakaj si nas zapustil sredi dela. To skrivnost in resnico si vzel s seboj na pot, iz katere ni vrnitve. Usoda je prekinila življenje, ki je bilo tako polno nenehne dela, polnega topline do domačih, znanec in sodelavcev. S ponosom si lahko zrl v oči vsem, saj si bil dober in pošten z željo pomagati sočloveku. Te besede so resnica, niso le bežni šepet zlonamernih naklepov. Zato je še težje verjeti, da je tako kratek trenutek nerazsodnosti dovolj, da preneha biti srce tako dobremu človeku. Lojze, še tako mlad si zapustil domače, znanec in sodelavce, čeprav so Te vsi ljubili in Te pričakovali, da se povrneš v svoj topli dom, dom topline in ljubezni.

Tvoje življenje ni bilo lahko. Obilo trdega dela, prelitega znoja in žuljev je bilo potrebnih, da ste skupaj zgradili svoj domači kot. Okusil si vse tegobe življenja in težave prenašal na svojih ramenih. Z dobro voljo in neizmerno ljubeznijo in vero si črpal nove moči. 18 let smo skupno delali in si delili dobro in slabo. Moramo reči, da smo skušali storiti vse, da bi bili naši odnosi poštini in pravični. S svojo pridnostjo in poštenim delom si užival ugled med nami, kakor tudi povsod, kjer si Te poznali. Bil si nam prijatelj in tovariš. Znal si pomagati vsem, ki so Te potrebovali, mogoče je tudi del resnice, da so eni že izkoriščali Tvojo dobroto.

Tvoje delovno mesto je ostalo prazno, ostal pa bo spomin na Tebe. Življenje ne prinaša samo radost in veselje, premnogokrat smo izpostavljali težkim preizkušnjam, ki jih moramo prebroditi z mislijo v srcu, da se moramo in da se je vredno boriti. Dolgo si se pogumno boril, iskal nove moči in svetlobo resnične vere, vse za lepši novi dan. Mogoče Ti v Tvojem boju nismo nudili tiste pomoči, ki si jo od nas pričakoval. Toda imeli smo dobre želje, da bi se med nami počutil prijetno, koliko smo v tem uspeli, veš le ti, Lojze.

Nastala je praznina, žal, lahko le nemo stojimo in se poslavljamo od Tebe z zavestjo, da nas vse čaka enaka resnica. Takrat ne bo več praznine med nami, ki jo čutimo s Tvojim odhodom. Mirno počivaj pod prelepimi gorami. Naj Ti vsi, ki so Te imeli radi, s toplimi srci grejejo Tvoj prerañi grob.

Sodelavci iz TOZD Števc

Mladi — delovno in kritično

„Nikakor ne smeš pozabiti zapisati, da se 4. tradicionalnega srečanja mladih iz IC v Poreču ni udeležil nihče niti od sindikata, niti od zveze komunistov, niti od organizacije ZB, čeprav smo jih večkrat povabili.“ Obljubo izpolnjujem že takoj na začetku tega sestavka, takoj pa naj zapišem še to, da je srečanje mladih Iskrašev iz domala vseh večjih jugoslovanskih mest, torej od tam, kjer ima Iskra svoje filiale, kljub temu izredno dobro uspelo in je bilo, po mnenju nekaterih, doslej še najboljše.

V hotelu Delfin v Zeleni laguni pri Poreču se je zbralo 120 mladink in mladincev iz Iskra Commerce. Seminar je, podobno kot vse dosedanje, organiziral Jani Šavs, ki je glede kraja samega že takoj na začetku najinega pogovora opozoril, da daje mladim možnost, da so ves čas seminarja skupaj in da tako dejansko postanejo ena družina. „Prav to nam omogoča, da smo tudi v prostem času, ko nima mo predavanja, oziroma kulturnega programa, skupaj, omogoča nam, da se lahko spoznamo, lahko pogovorimo o različnih uspehih in seveda tudi problemih, ki pestijo Iskra in Iskra Commerce.“

Letošnje srečanje je bilo izredno delavno. Mladim so spregovorili glavni direktor Iskre Commerce Ilja Medič, direktor temeljne organizacije Domači trg Boris Lasič, direktor področja za organizacijo ZP Iskra Erik Vrenko in drugi. Značilnost seminarja je bila morda še najbolj v tem, da so se mladi na njem razgovorili ter brez strahu in treme načeli tudi takšne teme, ki se jih drugače na zborih delovnih ljudi izogibajo.

„Morda so se bojzani otreli prav zaradi tega, ker so med svojimi vrstniki,“ meni predsednik mladinske organizacije v Iskri Commerce Jani Šavs, „precej resnice pa je tudi v tem, da smo se mladi prav na podobnih semi-

narjih in srečanjih končno naučili diskutirati.“

Še neke je morda vzrok: gotovo je mlade k razpravi pritegnilo, oz. vzpodbudilo to, da njihova vprašanja niso naletela na gluha ušesa, pa čeprav so bila kdaj pa kdaj kar precej zasoljena. Pri vsem tem pa nikakor niso bila provokativna, pač pa so mladi skušali z njimi končno le dobiti odgovor, oz. napotilo, kako bi lahko v Iskri Commerce lahko še bolje gospodarili.

Kot že rečeno, je mlade Iskraše v dneh seminarja obiskal tudi glavni direktor IC Ilja Medič. Njegova osnovna tema je bila namenjena organiziranosti Iskre Commerce. Direktor Medič se je odločil bolj za pogovor z mladimi, kot pa za predavanje in je mladim prek vprašanj, ki so mu jih zastavljali, orisal različna področja naše povezanosti.

Opisal jim je zlasti trenutno poslovanje Iskre Commerce, proizvodne načrte do leta 1980 in jim nakazal smernice, kako naj bi se po novem razvijal IC.

V zvezi s tem pa moramo takoj zapisati, da glavni direktor ni le odgovarjal na vprašanja, pač pa jih je mladim tudi zastavljati. Naj navedemo eno: „Kako bi vi mladi organizirali Iskra in Iskra Commerce?“ Mladi aktivisti so bili sprva malo presenečeni, kmalu zatem pa so svojega direktorja skoraj zasuli s predlogi, vsekakor pa je bil njihov najbolj bistven odgovor ta, da moramo biti povsod v Iskri bolj prizadevni in bolj delavni.

V obsežni razpravi je mlade med drugim najbolj zanimalo prav to, kakšne imajo možnosti za dodatno šolanje ob delu. Kot že mnogokrat doslej, se je direktor Medič tudi na poreškem seminarju zavzel za šolanje in izpopolnjevanje mladih ter jih opozoril, da prav novi program profesionalne elektronike terja kadre z višjo strokovno izobrazbo kot pa doslej.

Beseda je nanesla tudi na inventiv-

no dejavnost, za katero žal nekateri menijo, da je lahko prisotna le v proizvodnih organizacijah, ne pa v pisarnah. Mladi menijo, da je za pomanjkanje te dejavnosti, pa naj bo to ob stroju, ali pa v pisarni v precejšnji meri kriv prav odnos starejših do dela, zlasti pa njihovo ustaljeno prepričanje, „če smo tako delali 30 let, pa bomo še naprej.“

Glavni direktor se je z mladimi delno strinjal, hkrati pa jih je opozoril na drugo skrajnost, da se nekateri mladi kdaj pa kdaj obnašajo kot starčki.

O samoupravni preobrazbi v Iskri pa je spregovoril direktor področja za organizacijo Erik Vrenko. Tema je bila zanimiva, kar se je odrazilo zlasti v bogati razpravi. Tokrat so mladi direktorju Vrenku zastavili več vprašanj, med njimi tudi vprašanje o odnosu Iskrinih proizvodnih organizacij do Iskre Commerce.

Mlade je zanimalo tudi to, kdaj bodo oni kot predstavniki Iskre na tržišču končno le doživeli kakšno priznanje tistih delavcev, ki delajo za stroji. Zanimivo je bilo tudi vprašanje, kdaj bo Iskra Commerce končno le uspelo pregovoriti tovarne, naj proizvajajo tiste izdelke, ki jih dobro prodajajo, ne pa tistih, ki obležijo v skladiščih.

Na enem izmed predavanj je govoril tudi direktor temeljne organizacije Zunanji trg v Iskra Commerce Boris Lasič. Zlasti se je dotaknil tistih področij, ki najbolj zanimajo mlade ter mednje uvrstil kadrovske probleme, šolanje, devizno bilanco, nagrajevanje po delu in še kaj. Mlade je seznanil tudi s predlogom nove organiziranosti zunanjetrgovinske dejavnosti v Iskri Commerce, ko naj bi predvidoma nastali dve temeljni organizaciji, za izvoz in uvoz ter za zunanjetrgovinsko zastopništvo.

Direktor Boris Lasič se je tradicionalnega poreškega seminarja tokrat udeležil že tretjič, zato smo ga zaprosili za krajšo izjavo o tem srečanju. „Takšni seminarji so verjetno edini način, da se lahko širši krog ljudi iz vse Jugoslavije, ki nosijo Iskrino značko, zbere na enem mestu. Mladi

Mladi Iskra Commerce med seminarjem.

so seminar dobro organizirali, dobro tudi izvedli, za kar jim gre vse priznanje. Pohvalil bi mlade udeležence iz temeljne organizacije domači trg, da so se zbrali v tolikšnem številu, pogrešam pa mladince iz TOZD Zunanji trg ter iz zastopstev. Še enkrat bi rad opozoril na velik pomen tega in podobnih seminarjev, zato menim, da bi jih morala mladina načrtovati že v svojem letnem planu.“

Kot že rečeno, so mladi na srečanju v Poreču pripravili tudi bogat kulturni program. Njihovemu povabilu so se odzvali ugledni slovenski pesniki Ciril Zlobec, Tone Pavček in Janez Menart, v programu pa sta nastopili tudi kulturni skupini Iskre Commerce iz Ljubljane in Beograda.

Lado Drobež

Nogometni ekipi Iskre Commerce iz Ljubljane in Beograda tik pred srečanjem, ki ga je sodil „nevtralec“ iz Zunanjega trga, direktor Boris Lasič.

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE, ELEKTRONIKO IN ELEKTROMECHANIKO, KRANJ

Novo izhodišče dejavnosti varstva pri delu

Ne glede na to, da je mnogokrat še prevelika razlika med tistim, za kar se dogovorimo in med onim, kar potem v praksi izvajamo, moramo stremeti k čimboljšim dogovorom. Med drugim tudi zaradi vedno večjega števila sodelujočih udeležencev pri dogovarjanju, katerih interes mora biti vsebovan v dogovoru. Tak proces dogovarjanja predstavlja tudi vsklajevanje samoupravnih splošnih aktov z zakonom o združenem delu.

Pred širšo razpravo o osnutku novega samoupravnega splošnega akta o varstvu pri delu v Elektromehaniki je treba opozoriti na nekatere pomembne novosti.

Izvršni svet OBS Kranj na obisku v Elektromehaniki

(Nadaljevanje s 5. strani)

OZD. Danes tovarna štipendira na visokih, višjih in srednjih šolah preko 650 učencev, ob delu pa se šola s pomočjo vsega kolektiva preko 550 delavcev. Pa tudi sicer OZD vlaga velika sredstva v Šolski center Iskra, ki kljub imenu Iskra šola in vzgaja kvalificirane delavce za potrebe šolanih kadrov vse Gorenjske.

Elektromehanika je zelo zainteresirana za izgradnjo novih šolskih prostorov na Zlatem polju v Kranju, kajti prostori na sedanji lokaciji vsekakor ne ustrezajo več, kajti v nobenem primeru ne morejo zadostiti niti potrebam, kakršne so danes za te vrste kvalificiranih kadrov na Gorenjskem, niti željam mladih osemletkarjev za nadaljnje strokovno usposabljanje. Kot je pravilno omenil I. Cvar, bi te vrste šolski center v Kranju že zdavnaj imeli, če bi tudi ostali kranjski in gorenjski kolektivi spoznali potrebo po tovrstnem šolanju in prispevali k izgradnji prepotrebni modernih šolskih prostorov, ne pa da večinoma čakajo na došolanje kadrov, potem pa jih enostavno „pokaprajo“ tistim, ki so jih šolali.

Povsem novo in najvažnejše izhodišče pri urejanju varstva pri delu daje čl. 43 zakona o združenem delu: „Delavci v organizaciji združenega dela in njeni organi morajo organizirati opravljanje dejavnosti organizacije tako, da je zagotovljena varnost pri delu... Torej organizirati dejavnost temeljne organizacije, oz. delovne organizacije tako, da je zagotovljena varnost pri delu. Dejavnost v vseh segmentih.“ To pomeni vključevati elemente varstva pri delu v vse funkcije in vsa opravila. To pomeni končno integriranje varstva pri delu v vsakim delom in z vsako nalogo.

V čl. 43 in 90 zakona o združenem

delu so še bolj precizno kot v ustavi opredeljene pravice in dolžnosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu — v temeljni organizaciji. To pomeni, da delavci v temeljnih organizacijah normirajo vse kar je v zvezi z varstvom pri delu. Na raven delovne organizacije pa prenesejo dogovorjen del pravic in obveznosti. To pa je obratno kot v dosedanji samoupravni normativni ureditvi, ko pravilniki o varstvu pri delu v temeljnih organizacijah za varstvo pravic in obveznosti pomenijo le potrebno razčlenitev samoupravnega sporazuma na ravni delovne organizacije.

Najpomembnejša sklopa opravil znotraj dejavnosti varstva pri delu, ki jih bo smotno tudi vnaprej uresničevati na ravni delovne organizacije, sta vzgoja in izobraževanje o varstvu pri delu ter t. i. predhodni postopek. Vzgoja in izobraževanje predstavljata temelj za vsakršno prizadevanje na tem področju, biti morata srednjeročno programirana (vpliv znanja na delovno učinkovitost je stvar dolgoročne naložbe!), sta pogoj za postopno spreminjanje odnosov, oz. stališč do varstva pri delu na bolj pozitivna, ipd. Predhodni postopek pa daje organizacijsko osnovo, po kateri se prej omenjeno novo izhodišče dejavnosti varstva pri delu (integriranosti v vsako delo in vse naloge) realizira na najpomembnejših točkah, v fazah pred začetkom obratovanja, oz. uporabe delovnih priprav in naprav ali objektov.

Tudi skupna in enotna opredelitev obveznosti najbolj odgovornih vodilnih in vodstvenih delavcev naj še vnaprej najde mesto v samoupravnem splošnem aktu delovne organizacije. To velja še posebej za direktorje in vodje v skupnih službah.

V naši delovni organizaciji je bilo v zadnjem poldrugem letu veliko storjenega za novo samoupravno organiziranost varstva pri delu. Skoraj v vseh temeljnih organizacijah so izdelani in sprejeti pravilniki o varstvu pri delu. Pomenijo dosti čvrst dogovor o uresničevanju tistih pravic in obveznosti, na katere posebej opozarja zakon o združenem delu.

Karavana gre mirno naprej...

„To ni nič... Škoda časa... Kako so lahko ljudje tako neresni in neodgovorni?“ To je le nekaj milejših obtožb na račun tistih, ki se niso udeležili seje odbora za gospodarsko-finančne zadeve skupščine ZP Iskra. Zato je bilo treba sestanek odbora že drugič v tednu dni preložiti na poznejši datum, pa čeprav je imel na dnevnem redu še kako pomembno temo — poslovanje ZP Iskra v I. polletju. O tem naj bi članom spregovoril direktor področja za ekonomiko Edi Delopst.

Seje se niso udeležili člani tega skupščinskega kolegijskega organa iz Elektromehanike, Industrije elementov zabavne elektronike, Avtoelektrike in Avtomatike. Delegat iz Iskre Commerce je svojo odsotnost opravi-

čil zaradi službenega potovanja, iz celjskega EMO pa se po izstopu iz Iskre ne udeležujejo več sej.

Kaj naj še napišemo o neresnosti nekaterih delegatov in članov najvišjega Iskrinega samoupravnega telesa? Pravijo, da papir prenese vse, kot vse kaže, pa tudi ušesa in vest teh ljudi, ljudi, ki so jih delavci (verjetno pomotoma) izvolili za svoje delegate? In prav te ljudi — nekaj jih je tudi v drugih naših družbenopolitičnih, samoupravnih in poslovnih organih — bi bilo treba „že včeraj“ poklicati na odgovornost, „danes“ pa jih za-menjati z ljudmi, ki bodo dolžnosti delegata opravljali s ponosom in zavzetostjo. Kajti drugače bo karavana, kljub našemu pisanju in različnim drugim obtožbam, šla mirno naprej.

Lado Drobež

ISKRA — Industrija elementov za elektroniko, n. sub. o., Ljubljana — Stegne 17

vabi k sodelovanju in objavlja prosta delovna mesta:

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH STROKOVNIH SLUŽB

Finančno področje

— delavce z visoko in višjo strokovno izobrazbo s področja plana, analiz in statistike

Komercialno področje — nabava

— uvoznega referenta II

Pogoj: srednješolska izobrazba, dve leti delovnih izkušenj

TOZD IZDELOVANJE ORODIJ IN OPREME — ORODJARNA

— strojnega ključavničarja z odsluženim vojaškim rokom, praksa zaželeno, ni pa pogoj

— delavko za delo v tiskalnici

Pogoj: končana osnovna šola, delo v dveh izmenah, praksa zaželeno

— priučenega ključavničarja ali delavca za priučitev na ključavničarskih delih

prednost imajo kandidati z nedokončano poklicno šolo

Prevozi delavcev na delo in z dela so urejeni s tovarniškimi avtobusi na relaciji Kolodvor—Stegne z vmesnimi postajami. Pismene prijave sprejema kadrovska služba Iskra — IEZE, Ljubljana, Stegne 17 v 15 dneh po objavi.

Vzpostaviti dohodkovne odnose

Prejšnji tork je bila v Škofji Loki seja Sveta ZK ISP, na kateri so razpravljali o uveljavljanju načel Zakona o združenem delu in pregledali poslovne rezultate prvega polletja. Osnovni sklepi te seje so: ureditev notranje organizacije delovne organizacije in dohodkovni odnosi znotraj — med TOZD in navzven — z IEZE in drugimi.

Ker je v pripravi nov Samoupravni sporazum o združenju v Iskro, je to priložnost, da se uredijo tudi organizacijska neskladja znotraj delovnih organizacij. Ob tem so se komunisti ISP dlje zadržali, saj se obetajo nekatere spremembe tudi v tej DO. Sprejeli so sklep, ki nalaga sekretarjem osnovnih organizacij in članom Sveta DO, da pospešijo in konkretizirajo izvajanje Zakona o združenem delu.

Ob tem naj se vzpostavijo tudi dohodkovni odnosi — s čimer se bo razčistilo marsikatero nesoglasje med TOZD.

Ob poslovnem poročilu za letošnje prvo polletje so začrtali smernice za boljše poslovanje. Vzroki za nizko

akumulativnost so znani in vsa DO je dolžna solidarno skrbeti za dober poslovni uspeh. Predvsem pa se je treba prilagoditi sedanji konjunkturi — proizvajati tisto, za kar se zanima trg in kupci.

Sklenili so tudi, da je treba poživiti investicije, saj so le te zagotovilo za posodabljanje in pocenitev proizvodnje, kar je hkrati jamstvo za re. tabilno poslovanje.

Glede izvajanja Zakona o združenem delu pa so se dlje ustavili ob dohodkovnih odnosih, ki so življenjska nuja notranje povezanosti v DO, pa tudi navzven. Zlasti je važno, da zaživijo dohodkovni odnosi na relaciji proizvodnja — prodaja, kajti le tako bomo lahko zagotovili pravično delitev dohodka po vloženem delu.

Na tej seji so tudi sprejeli naloge v zvezi z bližnjimi volitvami. Predvsem so ugotovili, naj bi ob primopredaji dolžnosti uredili probleme, z rešitvijo katerih že dlje odlašajo. Čimveč še neurejenih in neopravljenih nalog pa je treba urediti do volitev, ker bo tako zamenjava učinkovitejša in plodnejša.

FY

TOZD MONTAŽA IDRJA

Pogovor o aktualnih vprašanjih

Kot smo že pisali, je v lanskem letu in letos ob polletju Idrijska montaža zaključila poslovanje z izgubo, ki niti ni tako majhna. Kako rešiti položaj TOZD, normalizirati stanje in uvesti rentabilnejšo proizvodnjo — ta vprašanja smo zastavili sekretarju ZK, predsednici DS, predsedniku sindikata in direktorju.

Vera Gliha, predsednica delavskega sveta: „Prav gotovo smo s stanjem v tovarni nezadovoljni. Tako kot delamo zdaj in v preteklosti, se izkazuje nujno poslovanje na meji rentabilnosti, oz. pod to črto. Po mojem mnenju je rešitev v večji storilnosti delavcev, ki še vedno ne izkoristijo do kraja svojega delovnega časa.“

Druga rešitev pa je, v dobri organizaciji tega dela in v stimulaciji vodilnih delavcev, ki naj čutijo učinek svojega dela tudi na osebnih dohodkih. Sicer pa smo prešli že k potrebnim ukrepom. Tako je delavska kontrola že obravnavala nekatere neodgovorne postopke. Uvedli smo stroge ukrepe proti krivcem.“

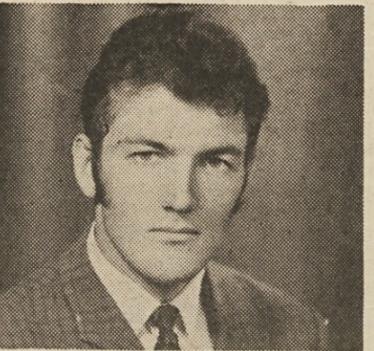

Pavle Lapajne, vodja kontrole kvalitete in sekretar ZK: „Po mojem mnenju delo pri nas ni dobro sinhronizirano, zato tudi ni pravega poleta. Res se nekateri zelo prizadevajo, ker pa sile niso dobro usmerjene, zato tudi ni pravih rezultatov. Seveda bo treba tudi investirati, vendar je treba prej izpiliti obstoječo proizvodnjo. Zdaj smo v proizvodni program dobili še hladilniški motor, ki je zelo zahteven. Predvsem nam manjka industrijske mentalitete. Menim pa, da bomo mnogo pridobili z dobrim planiranjem, z boljšo organizacijo, s sistema-

tično urejenimi skladišči in seveda avtomatizacijo in boljšim strojnimi parkom. Tudi obstoječa proizvodnja je po mojem mnenju lahko rentabilna. Med drugim bi bilo treba urediti tudi boljšo dobavo polizdelkov iz Železnikov. Kajti tu imajo ozka grla, ker so ob širitvah tovarn ostali v obdelovalnici pri istih zmogljivostih mi pogostokrat „pokasiramo“ tudi nujne zastoje. Menim, da je okrog 20 % vseh zastojev kriva nedobava polizdelkov, ali njihova slaba kvaliteta. Morali bomo pač izbirati v dilemi, „ali smo in bomo montaža, ali tovarna.“

Živko Makuc, predsednik sindikata: „Imamo odličen kader in tudi šolanih ljudi nam ne manjka. Mislim pa, da ni najbolje porabljen niti ne pravilno stimuliran, saj prejema OD ne po delu in njegovem učinku, ampak po delovnem mestu, ki ga kdo zaseda. Res tudi proizvodni program ni najboljši, smo pa specializirani za čisto določeno proizvodnjo in način proizvodnje — tega se bo treba držati. Po mojem mnenju bi bilo treba nekatere službe še okrepiti, vendar naša majhna TOZD tega najbrž ne bi prenesla; nastalo bi preveliko in predrago sorazmerje med produktivnimi delavci in režijo.“

Ciril Močnik, direktor: „Po mojem mnenju je treba najprej izpeljati zastavljene investicije do konca. Strinjam pa se s tovariši, ki pravijo, da bo treba napraviti red in te naloge se moramo lotiti z vso resnostjo. Kadre — strokovne in nestrokovne imamo, lahko rečem, da dobre kadre. Treba je le še izpopolniti program in odločnosti v izvajanju. Nekateri se bojijo odgovornosti. Pa bo treba odločeneje in z več smelosti gospodariti in ukrepati.“

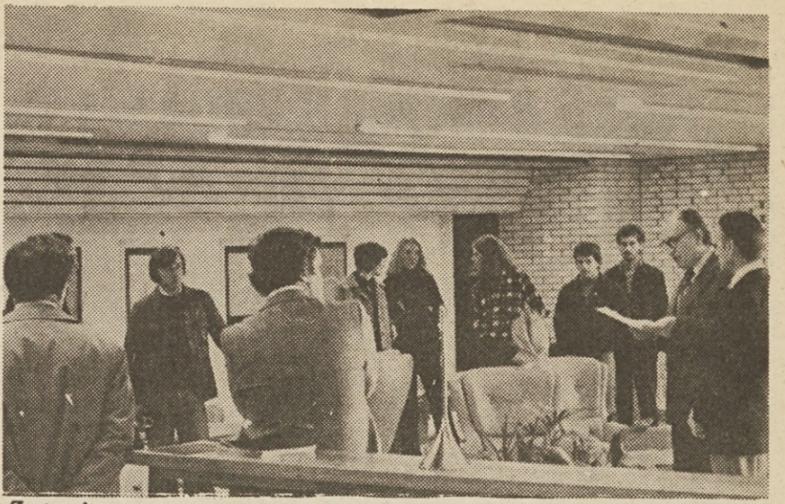
KF

15 grafik Vjenceslava Richterja

Pogosto se dogaja, da se arhitekti ne preizkušajo le na njihovem „klasičnem“ bojnem polju — projektiranju, temveč posegajo tudi na sosednje ravni oblikovanja. Umetnik, ki se je tokrat predstavil v preddverju Iskrine poslovne stavbe v Ljubljani, verjetno ni edini poklicni arhitekt, ki se izraža tudi na likovnem področju, nedvomno pa je eden najopaznejših.

Vjenceslav Richter dosega uspehe na obeh področjih — prejel je že vrsto nagrad za svoje arhitektonske stvaritve, kritiki pa so že večkrat ugodno ocenili tudi njegove grafike in skulpture. Imel je več samostojnih razstav v Evropi in Ameriki, s svojimi deli pa se je pridružil tudi vrsti skupinskih razstav doma in v tujini.

Grafike, ki nam jih je predstavil, so njegova najnovejša dela, ki se od prejšnjih tudi v marsičem razlikujejo. Geometrijska zasnova, skoraj strogo

Z otvoritve razstave.

začrtanost, ki so jo le v določeni meri „omiljevale“ svobodnejše nepravilnosti, je tokrat zamenjala spontana grafika, vrsta vijug na polju, ki se v neskončno mnogih načinih širijo od roba do roba začrtanega prostora — vse to je v skoraj popolnem nasprotju s prejšnjo usmerjenostjo njegovih del. Naključja, ki so bila prej izjeme, so

tokrat odkrito, brezkompromisno obdelana. Avtor sistemskih grafik, sistemskega mesta, sistemske plastike se je s tem nedvomno podal na novo področje, ki pa konec koncev ni samo sebi namen, temveč nadaljevanje in širjenje sproščenosti ki jo sistem prevečkrat izpusti.

Stane Fleischman

Seja časopisnega sveta

Prejšnji četrtek je bila v Ljubljani prva seja Časopisnega sveta glasila „Iskra“. Na dnevnem redu so imeli konstituiranje sveta, razpravo o Statutu glasila in pripombe k vsebinski zasnovi.

Predsednik prejšnjega Časopisnega sveta Jože Čebela je otvoril sejo in se navzočim zahvalil za sodelovanje. Za novega predsednika Časopisnega sveta je bil izvoljen Miloš Pavlica, za namestnika predsednika pa Franc Grom.

Člani Sveta so povedali svoje pripombe in predloge k osnutku Statuta glasila Iskre. Pregledali so tudi osnutek vsebinske in tudi oblikovne zasnove časopisa in ugotovili, da sta oba osnutka s predloženimi pripombami zrela za javno razpravo. Ta se bo začela 15. oktobra in bo trajala do 15. novembra. V tem času naj bi družbenopolitične organizacije in posamezniki dali pismene predloge in pripombe k osnutku, v začetku decembra pa bo časopisni svet oba dokumenta sprejel — seveda z zbranimi pripombami.

Razpravljalci so imeli mnogo pripomb k vsebinski in zlasti oblikovni plati urejanja našega glasila. Ugotovili so, da je urejanje zahtevno in odgovorno delo. Trideset tisoč Iskrašev ga bere — ti pa so zelo različnih starosti, izobrazbe, nagnen in hoten in seveda vsako mur ni mogoče ustreči.

Med razgovorom so ugotovili, da je treba glasilo še bolj demokratično približati samoupravljalcem in nuditi predvsem informacije, ki so širšega

pomena za vso Iskro, delovne organizacije in TOZD.

Tako naj bi „Iskra“ tekoče informirala vse delavce ZP o družbenopolitičnem dogajanju v Jugoslaviji in v svetu — vsaj o večjih dogodkih, predvsem pa o družbenem dogajanju znotraj Iskre, o Iskrinem poslovanju in njeni proizvodnji.

Delegati so bili mnenja, da se Iskra mnogo bere, pač pa da je večkrat še vse premalo kritična, čemur je vzrok prevelika občutljivost nekaterih ljudi

S seje časopisnega sveta „Iskra“.

KF

Prebrali smo za vas

Lansko leto, ki je potekalo v znamenju stoletnice Cankarjevega rojstva, je za nami, vendar so odmevi na to obletnico še vedno živi in eden takšnih, trajnih odmevov, je vsekakor znanstveno-publicistični zbornik pod naslovom „V areni življenja“, ki ga je ob stoletnici rojstva Ivana Cankarja založilo ČZP „Komunist“.

Znano je, da so se razprave književnikov, kritikov in literarnih zgodovinarjev o temi „Cankar—umetnik in borec“ v okviru tedna Komunist ob 100-letnici pisateljevega rojstva udeležili skoraj vsi povabljeni, med njimi kot gosti književnika Janko Messner iz Celovca in Marko Kravos iz Trsta, univerzitetna profesorja—slavista Dimitrije Vučenov iz Beograda in Aleksander Spasov iz Skopja, Radojica Bošković, profesor iz Titograda ter gledališki kritik Jozo Puziljevič iz Zagreba ter seveda še številni slovenski udeleženci, med katerimi moramo na prvem mestu omeniti še edinega živeča Cankarjevega prijatelja Rudolfa Golouha.

Prvi razdelek pod naslovom Ob proslavah stoletnice rojstva Ivana Cankarja prinaša vse pomembnejše govore na lanskeoletnih proslavah, tako Kardeljev govor pod naslovom Cankarjeva misel je danes enako živa, dalje govor Bratka Krefta Osebnost Ivana Cankarja, Vidmarjev govor o Cankarju, članek Sergeja Kraigherja Ob stoletnici Cankarjevega rojstva, ki je izšel v Naši sodobnosti, govor Bena Zupančiča na Vrhniki, govor Ivana Potrča pod naslovom Zdomcem, ki ga je imel na proslavi na Dunaju, predavanje Franceta Klopčiča v Trstu pod naslovom Ivan Cankar o vlogi delavstva v slovenskem narodnem gibanju in govor Mitje Ribičiča v Zagorju ob sklepnih prireditvah Cankarjevega leta.

Zelo pomemben je drugi razdelek zbornika, ki govori o pristni podobi Ivana Cankarja. Vanj so uredniki zbornika uvrstili še druge, pomembne zapise, spomine in članke o Cankarju, ki so jih prispevali Ivan Regent (Ivan Cankar v Trstu), Etbil Kristan (Utrinki ob premieri Cankarjeve Lepe Vide), Lojz Kraigher (Vzbrstela je mladika), Fran Albreht (Bojovník Ivan Cankar), Anton Štebi (Ivan Cankar in politika), Alojzija Štebi (Glasnik socialne pravičnosti), France Klopčič (Iz kamna kruh), Vladimir Martelanc (O Cankarjevem svetovnem nazoru), Dušan Kermavner (K pravdi za Cankarja), Branko Rudolf (Plamenac contra Cankar), Ivo Brnčič (Ob polemikah okoli Cankarja), Miško Kranjec (V areni življenja), Boris Zihlerl (Ivan Cankar ali Dušan Kermavner?), Matej Bor (Še ena okrogla miza) in Boris Zihlerl (Ivan Cankar in slovenska družba).

Tretji razdelek prinaša gradivo s simpozija z razpravo vred, zbornik pa zaključujejo odlomki iz Cankarjeve bibliografije in sicer bibliografijo prevodov iz Cankarjevega dela (knjige), dalje bibliografijo knjig, brošur in zbornikov o Ivanu Cankarju ter bibliografijo izbrane literature o Ivanu Cankarju, kar je opravil France Dobrovolt.

Vsekakor zelo tehtno, premišljeno in dognano delo, oz. zbornik o Cankarju, ki ga povrh še bogato ilustrira slikovno in fotografsko gradivo.

D. Ž.

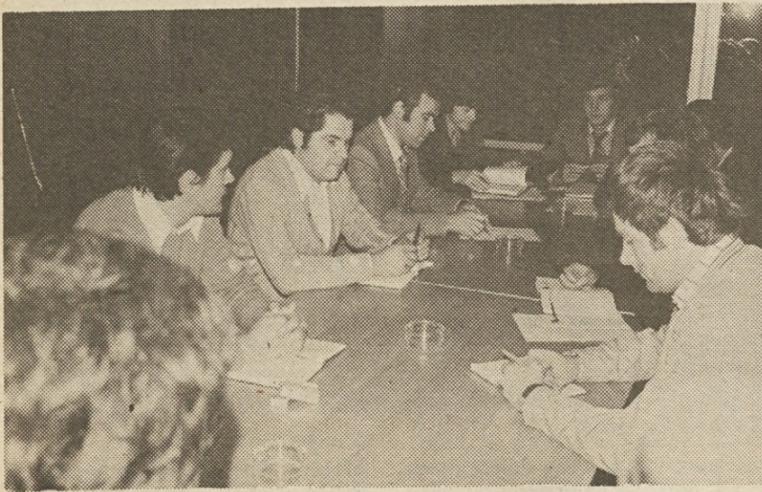
Obvestila študentom

Dne 10. 10. 1977 bo ponovljena razprava o predlogu sprememb in dopolnil samoupravnega sporazuma o štipendiranju v SR Sloveniji. Razprava bo na Fakulteti za elektrotehniko v predavalnici 4 s pričetkom ob 18.30. Vse gradivo je dostopno v Službi štipendiranja, Prešernova 27. Udeležence razprave prosimo, da se za razpravo temeljito pripravijo.

Dne 14. 10. 1977 bo ekskurzija na Labore, Kranj in Otoče. Prijave v Službi štipendiranja do 12. 10. Obvezna kavcija 50 din.

Dne 15. 10. 1977 bo izlet na avstrijsko Koroško skupaj s Klubom sezanskih študentov. Število udeležencev je omejeno, zato pohitite s prijavi v Službi štipendiranja. Ob prijavi je obvezna kavcija 50 din.

Komisija za inozemske prakse pri Klubu štipendistov ZP ISKRA, vabi vse zainteresirane študente — študente višjih letnikov, ki bi prihodnje leto opravljali inozemsko počitniško prakso v vzhodnoevropskih socialističnih državah, naj se prijavijo v Službi štipendiranja, Prešernova 27 do konca meseca oktobra 1977.

S seje sveta ZK Široke potrošnje.

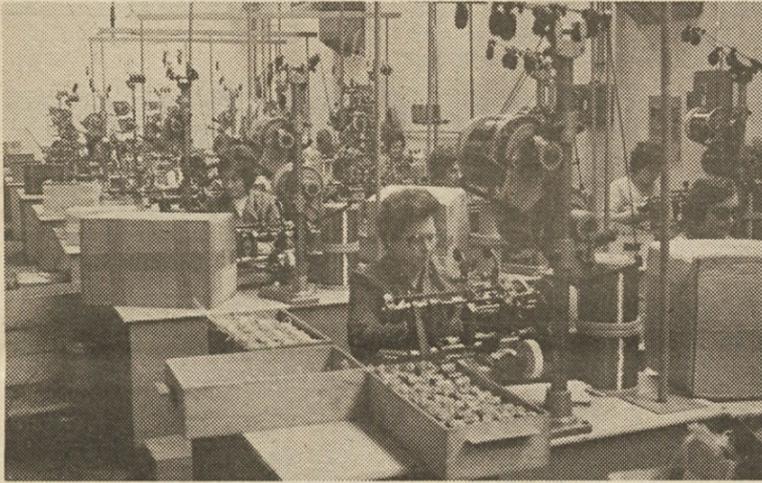
TOZD RADIJSKI SPREJEMNIKI SE ŽANA

Delo in načrti tehničnega sektorja

Vodja tehničnega sektorja v Sežanski Iskri Srečko Grmek ima na skrbi vso proizvodnjo, osnovne delavnice, vzdrževanje in orodjarno. O zmogljivosti teh oddelkov, strojni opremi in načrtih smo se pogovarjali z njim. Povedal in po tovarni nam je razkazal vso dejavnost svojega sektorja in nanizal vrsto problemov pri njihovem delu.

Imajo pa zelo dober kader. Tako lahko opravljajo le tekoča vzdrževalna dela in sami menjajo rezervne dele, vsa generalna popravila pa na strojih opravljajo v matičnih tovarnah. Pač pa vse pogrebne tekoče trakove in njihovo opremo, elektro naprave in naprave ter delovne pripomočke izdelajo sami.

Ker imajo v načrtu velike investicije, s katerimi bi posodobili vso produkcijo in tako rešili prostorsko stisko ter zagotovili dobre delovne pogoje, bodo že v srednjeročnem programu

Navijalnica v Sežani.

Že zgodovina orodjarne, ki je srce vsake tovarne, pove, da je le-ta zelo utesnjena. Orodjarno so namreč v takratnem obratu formirali le za potrebe vzdrževanja in jo tudi temu primerno skopo opremili s stroji.

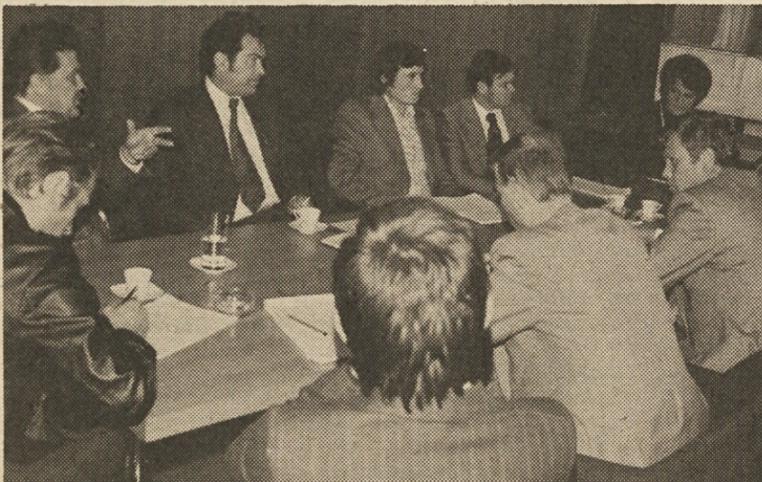
Po osamosvojitvi radijskih sprejemnikov so sicer tu in tam dokupili kak stroj, vendar že zdaleč ne toliko kot bi rabili. Sicer pa jim tudi manjka orodjarjev, torej enaka slika kot drugod po Sloveniji.

Potrebe po orodjih so pri njihovi proizvodnji zelo velike in večinoma se poslužujejo TOZD Orodja na Stegnah, tudi na Pržanu jim radi priskočijo na pomoč — nekatera orodja pa uvažajo celo iz Italije. Gotovo bo treba v bližnji prihodnosti precej investirati v novo opremo in pridobiti kadre.

V vzdrževanju imajo hudo prostorsko stisko in manjka jim vrsta strojev.

mnogo investirali v novo strojno opremo. Zlasti pa bo potrebno precej novih strojev, ker predvidevajo da bodo že v letu 1979 začeli s poizkusno proizvodnjo, v letu 1980 pa naj bi ta stekla že popolnoma normalno.

V celoti bodo samo v strojno opremo investirali okrog osemdeset milijonov in to za montažo radijskih sprejemnikov, ojačevalnih naprav, trafodejavnosti, za mehansko obdelavo, orodjarno, vzdrževanje, razvojno kontrolni instrumentarij in v transportne naprave. Integracijo dela bodo dosegli z visečim transporterjem, kar je nujno potrebno, saj bodo prešli na modularno tehniko. Vso tovarno bodo priredili tako, da bo delo steklo v dveh izmenah. Oprema in instrumentarij pa bosta morala biti najsodobnejša, saj način njihovega dela in proizvodni program zahtevata vrhunsko

Prejšnji tork je bila v Škofji Loki seja Poslovnega odbora Široke potrošnje, na kateri so ugotovili ne ravno najboljši poslovni rezultat v prvem polletju. Odbor je predlagal komisije za sanacijo tozdvov z negativnim gospodarjenjem. Hkrati pa so na seji poduzeli konkretne korake za ureditev nesoglasij oz. prekrivanja proizvodnega programa v nekaterih TOZD.

kvaliteto.

Težave imajo tudi zaradi majhnih serij. Zlasti transformatorjev kupci naročajo v zelo majhnih količinah — take maloserijske proizvodnje pa jasno ni mogoče avtomatizirati niti tipizirati, kar se odraža tudi na akumulativnosti.

Imajo sicer uvedeno pnevmatiko, ki pa še ni v celoti izkoriščena. Zato jim manjka še precej naprav, pa tudi strokovnjakov, ki bi znali in utegnili izkoristiti vse možnosti s tega področja.

FY

Garancijski list in rok

(Prispevek ob novi ureditvi)

Institut garancije za prodane izdelke trajnejše uporabe smo dobili z odredbo o posebnih pogojih, ob katerih se smejo dajati v promet posamezni industrijski izdelki (Ur. l. FLRJ, št. 25/59). Ta odredba našteva skupine predmetov. Proizvodna organizacija sama določi dolžino garancijskega roka, mora pa ta rok navesti v garancijskem listu. Odredba je veljala od 1. 9. 1959 do 1. 8. 1962, ko jo je nadomestila nova odredba o posebnih pogojih, ob katerih se smejo dajati v promet posamezni industrijski izdelki (Ur. l. FLRJ, št. 17/62). Ta nova odredba navaja že 35 skupin predmetov. Garancijski rok določijo proizvajalec sam, vendar ne sme biti krajši od 6 mesecev. Če se izdelek ne popravi v 10 dneh, se za toliko časa, kolikor je trajalo popravilo, podaljša garancijski rok. Če izdelek ni popravljen v 60 dneh, mora garant izdelek zamenjati.

Ta, druga odredba, je veljala do 13. maja 1969, ko je stopila v veljavo (nova) odredba o izdelkih, ki smejo v promet le z garancijskim listom, in o izdelkih, za katere morajo biti zagotovljeni servisno vzdrževanje in potrebni nadomestni deli (Ur. l. SFRJ, št. 47/68). Ta odredba našteva 19 skupin izdelkov, garancijske roke določijo proizvodne organizacije same, kolikor ni za posamezne izdelke že določen s posebnim predpisom. Proizvajalci morajo v času garancije poskrbeti za servisno vzdrževanje in za potrebne nadomestne dele. V 2. št. Ur. l. SFRJ iz leta 1974 smo dobili zakon o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov, ki določa v 50. členu: „Trajniji industrijski proizvodi, pri katerih je raba vezana na posebne tehnične lastnosti in na poseben način uporabe in vzdrževanja, smejo v promet, če imajo garancijski list in tehnično navodilo in če je za določen čas zagotovljeno odpravljanje okvar ter pomanjkljivosti na njih (garancijski rok), v garancijskem roku redno vzdrževanje (servisno vzdrževanje) in potrebni nadomestni deli“. Za izdajo navodil, za katere izdelke je potreben garancijski list, je bil pooblaščen zvezni sekretar za gospodarstvo. Ta je smel določiti tudi najkrajši garancijski rok.

Na podlagi tega pooblastila in sprememb pristojnosti je izdal Zvezni sekretar za trg in cene odredbo o izdelkih, ki smejo v promet le z garancijskim listom in tehničnim navodilom, in o izdelkih, za katere morajo biti med garancijskim rokom zagotovljeni servisno vzdrževanje in potrebni nadomestni deli, ter o najmanjšem trajanju garancijskega roka zanje (Ur. l. SFRJ, št. 48/75, velja še danes). Ta odredba vsebuje 23 skupin izdelkov; za vse, razen za pohištvo, morajo biti v garancijskem roku potrebni nadomestni deli in servisno vzdrževanje.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moje drage mame
ALBINE PINTERIČ

se najtopleje zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Stikala za darovani venec, izrečena sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Miro z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
mojega dragega očeta
FRANCA SENAKA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem finančnega področja in OOS SSS Iskra — IEZE za izraze sožalja in darovane vence

hči Milka Polimac z družino

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente, Kranj — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Dušan Željenc — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Posnetek naših planincev s Tater (ČSSR), katerega smo preleteli te dni, žal pa doslej še nismo uspeli najti nikogar, ki bi nam o tem lepem in uspelem izletu tudi kaj napisal.

Odredba je stopila v veljavo 3. 1. 1976.

Ker velja torej ta odredba še danes, si jo je potrebno natančno ogledati:

Spodaj navedeni izdelki smejo v promet le, če imajo garancijski list in tehnično navodilo. Ti izdelki so:

- akustični aparati in optični akustični aparati (radijski sprejemniki, televizijski sprejemniki, magnetofoni, diktafoni, magnetoskopi, gramofoni, ojačevala in drugo),
- električni aparati (bojlerji, štedilniki, radiatorji, likalniki, grelniki, idr.),
- aparati oziroma naprave za hlajenje, ogrevanje in klimatizacijo (hladilniki, oljne in plinske peči, termoakumulacijske peči, trajnožareče peči, sobni ventilatorji idr.),
- drugi električni aparati (sesalniki za prah, aparati za glajenje in skobjanje parketa, aparati za pranje, ožemanje in sušenje perila, aparati za pomivanje posode, mešalniki, sokovniki in drugi podobni gospodinjstvi aparati ter aparati za britje in striženje, aparati za sušenje las idr.),
- električni akumulatorji in stabilizatorji
- šivalni in pletilni stroji,
- pisalni in računski stroji ter kopirni aparati,
- telefonski aparati,
- osebni in tovarni avtomobili, kombi avtomobili in avtomobilski priklopniki,
- kmetijski traktorji in njihovi priklopniki, motorna kolesa, mopedi, skuterji in kolesa,
- kmetijski stroji in naprave (kombajni, mlatilnice, čistilniki, elevatorji, samovezni in priključni stroji za gnojenje, sejanje, okopavanje, košnja, spravljanje pridelkov idr.),
- zgorovalni motorji,
- gume za vsa vozila in za kmetijske stroje,
- fotografski aparati, povečevalni aparati in merilniki svetlobe,
- kinematografske in fotografske kamere,
- medicinski in podobni aparati (aparati za zboljšanje sluha, aparati za masažo idr.),
- ure, katerih prodajna cena presega 100 dinarjev,
- športni rekviziti, katerih prodajna cena presega 100 dinarjev, športni motorni čolni in motorji za čolne,
- športno in lovsko orožje,
- glasbila, katerih prodajna cena presega 250 dinarjev,
- hišno, pisarniško in šolsko pohištvo,
- gospodinjstve tehnice,
- otroški vozički.

Za izdelke te odredbe, razen za pohištvo in gume, morajo OZD med trajanjem garancijskega roka poskrbeti za servisno vzdrževanje in za potrebne nadomestne dele.

Trajanje garancijskega roka za izdelke, tukaj navedene, določa organizacija združenega dela, ki izda garancijski list, vendar ta rok ne sme biti krajši kakor:

- za izdelke pod 10., 12. in 20. — od šest mesecev,
- za izdelke pod 9. in 13. od šest mesecev ali prevoženih 10.000 km,
- za izdelke pod 1., 2., 3., 4., 5., 11., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22. in 12. od 12 mesecev,
- za izdelke, navedene pod 7. in 19. — od osemnajst (18) mesecev,
- za izdelke pod 6. in 8. — od 24 mesecev.

Toda zakon o jugoslovanskih standardih vsebuje poleg obveznosti, ki jih prevzame izdajalec garancijskega lista, še posebno določbo (čl. 51, 4. odstavek), ki se glasi:

„Obveznosti, ki jih prevzame porok z garancijskim listom, ne izključujejo kupčeve pravice, da zahteva odškodnino po pravih premoženjskega prava“.

Kupec se torej lahko ravna po pravicah, ki mu jih nudi garancijski list, lahko pa nastopi proti garantu tudi z redno odškodninsko tožbo. Seveda bo z garancijskim listom v roki prej prišel do popravila ali zamenjave kakor s tožbenim postopkom.

Po tem zakonu lahko trajajo popravila do 10 dni, pa se garancijski rok ne podaljša. Če trajajo popravila več kakor 10 dni, se rok podaljša za toliko časa, kolikor je trajalo popraviljanje, torej tudi začetnih 10 dni. Če izdelek ni popravljen v 90 dneh, ima kupec pravico zahtevati nov brezhiben izdelek ali vrnitev plačanega zneska za nov izdelek, s katerim je kupil reklamiran proizvod.

Toda družba je pričela kupca še bolj ščititi. Že dosedanja sodna praksa je šla v to smer, da odgovarja kupcu ne le garant, t.j. proizvajalec (ali uvoznik), temveč enako tudi prodajalec, torej prodajna organizacija, ki je kupcu na drobno prodala izdelek. Kupec nima vedno možnosti po vsej Jugoslaviji iskati proizvajalca, točno pa ve, v kateri trgovini je izdelek kupil. Tudi ta trgovina je kupcu odgovorna za pravilno funkcioniranje prodanega izdelka. Zaradi tega je zakon o temeljnih poslovanja organizacij združenega dela na področju blagovnega prometa in storitev v blagovnem pro-

metu ter o sistemu ukrepov, s katerimi se preprečuje spodkopavanje enotnosti jugoslovanskega trga na tem področju (le čemu tako dolg naslov?) določil v 15. členu:

„Organizacija združenega dela, ki je na drobno prodala proizvod z napako, ga mora na kupčovo zahtevo zamenjati z novim proizvodom, vrniti kupcu zanj plačani znesek ali pa s kupčovo privolitvijo odpraviti napako na proizvodu.“

Kupec lahko uveljavi pravico iz prvega odstavka tega člena le, če predloži svojo zahtevo organizaciji združenega dela, brž, ko odkrije napako, najpozneje pa v 6 mesecih od dneva, ko je kupil proizvod.

Kupec nima pravice iz prvega odstavka tega člena, če je napaka na proizvodu nastala po njegovi krivdi ali če je ob nakupu zanjo vedel ali bi jo bil lahko ugotovil. Kupec ima pravico iz prvega odstavka tega člena tudi v primeru nakupa proizvoda, ki mu je bil prodan z garancijskim listom.

Prodajalec torej odgovarja kupcu za napako najdlje 6 mesecev od dneva prodaje. Kasneje odgovarja za napako in njeno odpravo, vrnitev zneska ali popravilo le garant — proizvajalec. Najnovejši zakon o standardizaciji (Ur. l. SFRJ, št. 38/77) pa določa da smejo trajnejši industrijski proizvodi, katerih raba je vezana na posebne tehnične lastnosti in na poseben način uporabe in vzdrževanja, v promet le, če so opremljeni z garancijskim listom, tehničnim navodilom in s seznamom pooblaščenih servisov.

Za industrijske proizvode, ki so namenjeni za neposredno uporabo (morda pravilno rabo), ne sme biti rok za odpravo okvar in pomanjkljivosti v garancijskem roku daljši od 45 dni.

Kateri proizvodi smejo v promet le z garancijskim listom, rok garancije in drugo določijo direktor Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo. Garancijske roke določijo proizvajalci sami, vendar ne smejo biti krajši, kakor so uradno določeni.

Važna je novost: proizvajalec mora za proizvode, ki jih spremljajo garancijski listi, določiti „življenjsko dobo ob normalni rabi po danih navodilih za ravnanje“ in v tej dobi imeti za te proizvode servisne storitve in nadomestne dele. Po izteku garancijskega roka kupec vse to seveda plača, vendar morajo biti servisne storitve na razpolago in nadomestni deli tudi. Zakon ne določa, da morajo biti servisi založeni z nadomestnimi deli, temveč, da morajo biti nadomestni deli preskrbljeni. Iz tega se da sklepati, da lahko kupec nadomestni del kupi in sam vgradi v proizvod.

Nov zakon ima še eno določbo in to v 47. členu:

„Uveljavitev pravic iz garancijskega lista ne izključuje uveljavljanja kupčevih pravic še po drugih naslovih“.

Da ima kupec proti proizvajalcu (ali uvozniku) tudi po izteku garancijskega roka v določenih primerih pravico, dokazujemo s sklepom Vrhovnega sodišča Hrvaške, Gž 4496/74 z dne 23. 2. 1977:

Kupec je kupil 26. 5. 1971 uvožen avto Sunbeam 1500 standard. Med vožnjo dne 24. 6. 1972 (po 13 mesecih), garancijski rok je bil 6-mesečni ali 10.000 km vožnje. Toženec se je branil v pravi, ki jo je kupec sprožil, da je garancija uvoznika iztekla in da kupec nima več možnosti iskati odškodnino za škodo na vozilu.

Sodišče je ob priliki pritožbe uporabilo tudi zakon o jugoslovanskih standardih, 4. odstavek 51. člena, po katerem ima kupec pravico iskati odškodnino ali popraviti ali vrnitev denarja ali še kaj tudi po načelih odškodninskega odnosno civilnega prava, ne le na podlagi garancijskega lista. Za take zahtevke pa ne velja 6-mesečni rok. Zaradi tega pritožbeno sodišče ni moglo upoštevati prigovora zastaranja pravice tožnika-kupca.

O garanciji pri nas in po svetu bi se dalo napisati knjigo, vendar nam prostor ne dopušča in smo se morali omejiti le na najnujnejše.

Čafl

**DOPISUJTE
V ISKRO**